RELATIO
FACTA IN CONSISTORIO SECRETO CORAM S.D.N. GREGORIO PAPA XV.

A FRANCISCO MARIA
EPISCOPO PORTVENSI
S.R.E. CARD. A MONTE

DIE XIX. IANVARII M.DC.XXII.

SVPER VITA, SANCTITATE, actis Canonizationis, & miraculis

BEATI IGNATII
FVNDATORIS SOCIETATIS IESV.

Assist. Galliae Soc. Jesu

ROMÆ, Apud Hæredem Bartholomæi Zannetti.

Anno M. . C. XXII.

BEATISSIME PATER.

CVM inimicus homo superiori sæculo in agro Ecclesiæ benè subacto, & præparato superseminasset zizania; & in Germania blasphema Lutheri lingua, & in Anglia inaudita Henrici sæuitia omnem religionis, & perfectioris vitæ professionem, omnemque obseruantiam erga CHRISTI Vicarium subducere, atque extinguere conaretur: ineffabilis Dei bonitas, & misericordia, quæ præteritis sæculis contra subnascentes hæresiarchas destinauit Athanasium, Basilium, Nazianzenum, Cyrillum, Hieronymum, Augustinum, Bernardum, Franciscum, Dominicum, cæterósque sanctitate viros illustres; supremis hisce temporibus excitauit spiritum Ignatij Loyolæ, qui ex medio honorum cursu, atque à sæculari, terrenaque militia admirabili quadam ratione vocatus, ita se diuino imperio regen-

dum, formandumq. permisit, vt tandem, noua Religione huius Sanctæ Sedis auctoritate fundata, quæ gentilibus conuertendis, hæreticis ad Fidei veritatem reuocandis, Romani Pontificis potestati tuendæ, ex instituto se totam impendit; vitam admirabili sanctitate traductam pio in Domino concluserit exitu, multisque post obitum ipsum sit miraculis illustratus.

De hoc viro, Sanctitatis Vestræ iussu, coram Amplissimo Senatu verba facturus, totiusque causæ statum, eiusdem institutæ Canonizationis merita, & sacræ Congregationis Rituum sententiam relaturus; tria mihi breuiter explicanda proposui.

Primò, huius serui Dei vitam, actionesque sanctitate præstabiles, & excellentes.

Secundò, res in hac causa gestas.

Tertiò, miracula à Deo per eius intercessionem exhibita. vt si priora duo Sanctitas Vestra approbatione digna iudicauerit, & postremam partem recensendam decreuerit; rogatis de more singulorum Reuerendissimorum Dominorum meorum sententijs, id quod ad Dei gloriam, & Catholicæ fidei propagationem magis expedire iudicabit, statuere ex animi sententia possit.

NA-

NATVS est, Beatissime Pater, Ignatius Loyola in ea Hispaniæ regione, quæ ad Pyrenæum pertinet, in oppido Aspeythiæ Pampilonen. diœcesis, anno 1491. ex Bertramo Loyola, & Maria Sanchez nobilibus Catholicis, & pijs parentibus, qui simili pietate filium educandum curarunt. Adolescens factus, cùm esset eximia, & animi, & corporis indole, missus fuit in Ferdinandi Regis Catholici Curiam: vbi cùm inter honorarios pueros aliquandiù mansisset, ad Antonium Manricum Naiaretinum Ducem, Proregem Nauarræ Pampilone, in vrbe illius Regni nobili ac principe, agentem, sese contulit, ac rei militari operam dare cœpit. Cùmque ab exercitu Gallorum vrbs illa obsideretur, ipsi Ignatio, qui inter cæteros milites se receperat in arcem, eamque defendendam susceperat, ante alios dimicanti, lapis ex muro vi bombardæ excussus læuam læsit tibiam; dexteram verò adeò confregit, vt semiuiuus corruerit. Quorum vulnerum acerbam, grauem, & diuturnam curationem adeò patienter tulit, vt in omnium domesticorum admiratione esset. Cùm autem Dei beneficio aliquantulùm doloribus leuari cœpisset, ac periculum euasisset, horis, lecto affixus, fallendi temporis causa, iussit sibi dari aliquem li-

brum ex profanis,quos legere consueuerat : qui cùm domi reperti non essent ; duo ei libri Hispanicè scripti traditi sunt, quorum alter Christi Domini, alter Sanctorum vitam continebat. Eorum lectione tam ardenter incensus fuit, vt decreuerit in posterum vitam commutare, Christi, Sanctorumque vestigia sequi; & Hierosolymam proficisci, vt sacra illa loca veneraretur, fideles in spiritu promoueret, infideles verò ad Euangelium adduceret. Curatis ergo vulneribus,patriam, parentes,res omnes fluxas, & caducas, (repugnante Martino Garzia eius germano) reliquit; &, Christo deinceps militaturus,ad Monasterium Montis Serrati perrexit; ibique generali confessione peracta, gladio, & pugione in Templo eiusdem Monasterij suspensis, tunica talari aspera indutus, fune præcinctus, capite nudo, baculum manu tenens,totam eam noctem, cui dies festus Angelicæ salutationis illuxit, peruigil ante aram Sanctissimæ Virginis, modò stans, modò genuflexus,& peccatorum præteritorum veniam petens, diuino cultui sese consecrauit. Inde Minorissam oppidum vicinum petijt, atque ad hospitale Sanctæ Luciæ diuertit; ibique, & in quodam specu ad littus fluuij per campum Minorissanum decur-

rentis, faciens dignos fructus pœnitentiæ, pauperem, atque aſperam vitam tranſegit inter egentes, & ſordidos homines, quibus etiam humillimis inſeruiebat obſequijs. Cùm igitur eo loco aliquandiù ſe in hac pœnitentiæ, virtutumque palæſtra exercuiſſet, inde Romam nobilis peregrinus venit anno 1523: vbi ipſo Paſchatis die ab Adriano Pontifice Sexto, Sanctitatis Veſtræ iam deceſſore, Apoſtolica benedictione ſuſcepta; Venetias primum, deinde Hieroſolymam contendit. Cùmque poſt perluſtrata loca ſacra, ibi permanere, & animarum ſaluti operam nauare vetitus fuiſſet, redijt in Hiſpaniam; vbi, quo melius in ſpiritu proximis poſſet vtilitatem afferre, triginta iam natus annos, primo Barcinone Grammaticæ, deinde Compluti Philoſophiæ, ac Theologiæ per annum, & dimidium ſtuduit: tum demum Pariſijs omnia illa ſtudia repetijt, ex eleemoſynis victitans, & officia charitatis, humilitatis, ac pœnitentiæ non intermittens. Pariſijs ſocios eiuſdem propoſiti collegit; atque vna cum ipſis huiuſmodi votum nuncupauit: vt, abſolutis ſtudijs, & rebus contemptis omnibus, Hieroſolymam peterent, ibique ſe animarum ſaluti traderent totos; quòd ſi per annum nauigandi ſe non offerret occaſio, vel

Hierosolymis permanere prohiberentur, illo voto iam absoluti Romam irent, & suam ipsorum operam Summo Pontifici ad auxilium Spirituale proximi deferrent. Verùm, cùm ex studiorum laboribus, & vigilijs grauem stomachi morbum Parisijs contraxisset; iussu medicorum, & ex Sociorum consilio, in patriam redijt anno 1535. ibique per tres menses in Hospitali Magdalenæ ostiatim victum emendicans, & pauperibus inseruiens, tempus sedulò traduxit. Quo transacto, cùm conualuisset, Venetias, quò socij ex composito venire debebant, etiam ipse profectus, in ea vrbe ad Sacerdotium promoueri voluit; & Paupertatis, Castitatisque, in manibus Veralli Archiepiscopi Rossanen. Nuntij Apostolici, qui deinde Cardinalis fuit, votum emisit. Sed elapso iam anno inter eos condicto, & nauigatione in Palæstinam, propter pacem inter Turcas, ac Venetos per id tempus sublatam, interclusa; Romam cum socijs venit, initio anni 1537. vbi à Quirino Garzonio Romano ciue, in quadam eiusdẽ Garzonij villa sub monte Pincio, receptus hospitio, suam operam summo Pontifici ad proximi salutem obtulit paratissimam. Hic mendicando, & piè ac laudabiliter viuendo, Societatẽ IESV ad fidei defensionem,

propagationemq; atque ad fructum animarum instituit, huiusque sanctæ Sedis auctoritate confirmandam curauit. Quanquam verò in ea Societate tria vota solemnia fecit, ad illa tamen, quæ cum alijs Religionibus communia sunt, quartum adiunxit, quo peculiarem polliceretur obedientiam summo Pontifici in Missionibus absque viatico, etiam ad Turcas, obeundis, atque in doctrina Christiana pueris tradenda. Exinde Constitutiones eiusdem Societatis condidit: ac postea Præpositus Generalis electus, eam summa cum prudentiæ, probitatisque laude moderatus est. ac demum post multos labores, à summo Pontifice Apostolica benedictione, cum plenaria suorum peccatorum indulgentia, suscepta, Iesvm appellans, Romæ piè obdormiuit in Domino, pridie Calen. Augusti. 1556.

Hunc virum, quem prælegerat Dominus, vt eorum Dux foret, qui portarent eius sanctissimum nomen coram gentibus, & populis, & rebelles hæreticos ad vnitatem fidei reuocarent, suique in terris Vicarij auctoritatem defenderent; Spiritus Sanctus omnium virtutum genere decorauit, vt bene animaduerterunt RR. PP. Sacri Palatij vestri Apostolici causarum Auditores delegati, in eorum Relatione, quam ipsa

Rituum

Rituum ſacra Congregatio iam amplexa comprobauit.

Decorauit illum, vt à capite primum exordiar, magnitudine, & excellentia Fidei. Nam cùm in ijs libris, quos ſupra commemorauimus, legiſſet magnalia, quæ fecit Deus cum Sanctis illis, credidit eadem ſecum eſſe facturũ, ſi eorum Sanctorum ipſe veſtigijs inſiſteret. Ideo relictis omnibus ſecutus eſt IESVM. Cernitur item huius viri fides excellens ex magna, quam in Deo collocauerat confidentia: hac enim inſtructus, humiliter, ac patienter pertulit labores multos, ſuperauitque maximas difficultates, & res aduerſas, quæ illi acciderunt in eorum executione, quæ pro Dei gloria, & ſalute animarum aggreſſus eſt. Sunt præterea eiuſdem fidei argumenta permulta, quæ ſummatim ita recenſebo. A paupere, ac laborioſa vita, quam à principio ſuæ conuerſionis in Dei gloriam, & proximorum auxilium inſtituerat, nunquam deſtitit; ſed perſeuerauit, ſuperatis omnibus, qui obſtabant obicibus; atque ex formula inſtituti huic ſanctæ Sedi oblata, ſolemnibus votis ritè nuncupatis confirmauit. Fidei ſacroſanctæ myſteria tanta cum firmitudine credebat, vt dicere ſoleret: tametſi non extarent Scripturę monumenta,

quibus

quibus edocemur, se tamen statuisse, ac velle pro illa mori, ex ijs solum, quæ sibi Dominus noster impertitus erat, & patefecerat Minorissæ. Magno studio, ac diligentia Hæreticorum, Schismaticorum, Maurorum, ac Iudæorum conuersioni nauauit operam; Indis, Barbaris, alijsque nationibus, quæ penitus Deum non nouerant, per Franciscum Xauerium, & alios suos socios, iussu Romani Pontificis eò missos, Fidem, & Euangelium annuntiauit; sanam, & catholicam doctrinam semper docuit, & retinuit. Nouas opiniones haud vnquam admisit; & in Theologia Scholastica doctrinam Doctoris Angelici sequutus est.

Perfecta rerum temporalium, à quibus se penitus abdicauit, contemptio, aspera pœnitentiæ opera, quæ fecit, magna de se ipso diffidentia in omnibus rebus suis, animi egregia magnitudo, qua res miras, arduásque pro Dei gloria, & animarum salute ausus, aggressus, & prosecutus est: lætitia, & iucunditas, quam percipiebat ex laboribus, incommodis, ignominijs, & persecutionibus, quas pro Christo, & iustitia patiebatur: suauissima mortis meditatio, in qua versabatur assidue; satis superq. testantur, qua Spe hominem illum ornasset, & communisset Spiritus sanctus.

Quàm

Quàm ardenter diligeret proximum propter Deum, hæc planè demonstrant. Assiduum obsequium, quod pauperibus, & ægrotis exhibuit in hospitalibus, ijs inseruiens, magna cum humilitate, & charitate, omnibus in rebus quantumuis abiectis, eorundemque non modò corpora curans, verùm etiam vlcera lingens, & plagas. Eleemosynarum distributio, quas à pijs hominibus suo ipse studio corrogabat. Quotidie quippe, & sui, & pauperum causa ostiatim mendicabat; eleemosynasque collectas, pauperibus hospitalis, in quo degebat, & alijs egenis hominibus eius ciuitatis, in qua morabatur, sic erogabat, vt maiorem partem, ac meliorem tribueret pauperibus, etiam cum lacrymis ex pietate manantibus; minorem autem, peioremque sibi retineret. Etenim eleemosynam dare, cùm ipse indigeas maximè, summum est signum amoris, & erga proximum misericordiæ. Charitas eximia, quam erga ægrotos, aliosque ciuitatis calamitosos homines exhibebat, eos nimirum inuisens, adiuuans, consolans, cùm aduersa valetudine, alioue miseriæ genere laborarent. Maxima cura, & studium, quod iam inde à principio suæ conuersionis in eo posuit, vt rudes, & pueri Doctrinam Christianam perdiscerent. Magnus

anima-

animarum, quo tenebatur, zelus: nullum enim earum cauſa laborem, nullas incommoditates, nullas vigilias, aut corporis dolores, afflictationeſque recuſabat. Nominatim vero hic zelus, & ſalutis alienæ procurandæ ſtudium fecit, vt ad eos iuuandos, qui dura ſeruitute Hieroſolymis premebantur, in Palæſtinam peregrè perrexerit; &, poſt abſoluta Pariſijs ſtudia, profectionem illam vouerit, ſeque cum ſocijs ſuis illuc iturum eſſe pollicitus ſit. Eorum qui detinentur in carcere, viſitatio, ſubleuatioque, quam inſtituit, & exercuit accuratè: diſſidentium reconciliatio, quam impensè procurauit: ſalubria, quæ proximis conſilia dedit, ac ſpiritualia Exercitia ab eo compoſita, atquè in librum relata: aliæ demum induſtriæ, quibus omnes quos potuit, verbo & exemplo ſuæ vitæ ad pœnitentiam, & viam ſalutis pertrahere contendit. Quin, vt melius in ſpiritu proximum iuuare poſſet, natus iam annos triginta, litteras didicit; & in eundem finem ſocios eiuſdem propoſiti collegit, vnaque cum illis votum Pariſijs emiſit; & ſuam operam ſummo Pontifici obtulit, vt ſupra dictum eſt. Huc pertinet, quòd in patria inſtitutionem Confraternitatis Sanctiſſimi Sacramenti mirabiliter adiuuit; curauitque vt in meridie daretur

ſignum

ſignum ære campano: quo exaudito, omnes Deum orarent pro ijs, qui vel mortifero tenerentur peccato, vel igne purgatorio cruciarentur; vtque ludus aboleretur alearum, & vita moreſque incolarum ad Chriſtianæ diſciplinæ normam reformarentur. Huc etiam pertinet, quòd ob eandem cauſam, ipſam IESV Societatem inſtituit, & per vniuerſum terrarum orbem Miſſionibus, Domorum, Collegiorum, & Eccleſiarum erectionibus, conſtructionibuſque latiſſimè propagauit: quòd hic Romæ præter ſcholas Grammaticæ, & humanarum literarum, quas gratis aperuit, Collegium Germanorum, Orphanorum, & Cathecumenorũ domos, Sanctæ Marthæ, ac Diuæ Catharinæ Monaſteria, aliaq. pia loca (de quibus in dicta Relatione Auditorum Rotæ relatum eſt) excitari curauit: quòd Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ ſedulo adminiſtrauit, atque ad illa omnes hortatus eſt; ac tum eorundem Sacramentorum, tum etiam Miſſarum, Concionum, & ſacrarum in templis lectionum frequentiam introduxit.

Declarat denique hunc amorem in proximum, iniuriarum remiſſio, & oratio pro inimicis. Grauiter enim flagellatus Barcinone, ac pene ad mortem vſque deductus, dum defendit

acerrimè

acerrimè gloriam Dei, procuratque proximorum salutem; non modò nihil est conquestus, sed Deo gratias egit, percussoribus pepercit; & Dominicum præceptum adimplens, pro illis orauit. Tantumque exinde creuit in eo charitas, vt recuperata sanitate non dubitauerit ad idem opus charitatis redire, & vitam suam pro fratribus ponere, nihil proficientibus dissuasionibus domesticorum, quibus ita respondebat: *Quid mihi optabilius, quàm mori pro Christo, & salute proximi mei?* qui profectò est altissimus gradus charitatis, secundum Sanctum Bonauenturam.

Deum autem ipsum quantopere diligeret, patet ex summa illa cura, & diligentia, qua studuit propter Deum proximo in spiritualibus, ac temporalibus semper benefacere; & ex maxima vigilantia, qua curauit cor suum mundum custodire: à sua enim conuersione nullum in eo deprehensum est dictum, factumue, quod censeri posset esse peccatum mortale. Sæpius quolibet die maxima disquisitione conscientiam suam examinabat, non solum de grauibus culpis, sed etiam de erratis in quotidiana meditatione; quod est efficax signum roboratæ iam charitatis. Neque verò tantummodo custodiuit

cor

consuetum abijs, quæ fuit contra dilectionem; sed etiam à se ipso amorem omnium rerum, quæ Deus non sunt, prorsus abiecit, atque in eundem transtulit Deum; omnemque affectionem ad Dei dilectionem referre conatus est. Pater etiam ex rerum diuinarum meditatione, qua vtebatur assidue; & pia quadam precatione, quam in Exercitiorum libello posuit, & sæpè adhibebat, cùm se ad diuinum amorem excitabat. Precationis huius initium est, *Suscipe Domine vniuersam libertatem meam*, &c. Hanc in Deum charitatem adeò puram in suo corde aluit, retinuitq. vt etiam sui ipsius amorem à se prorsus amandarit. Dixit enim aliquando; se, si optio daretur, velle potius viuere cum incertitudine beatitudinis, & interim seruire Deo, quàm cum certitudine tunc obire; & iudicare sibi magis durum, & pœnale futurum, audire blasphemias in Domini nomen, quàm pœnas inferni pati, si vnquam ad inferos detruderetur à Deo. In quo amoris argumento, Martyrum, ac multorum renouauit exempla Sanctorum, qui sui penitùs obliti, de diuina gloria tantummodo laborabant. Tanto denique erga Deum amore flagrabat, vt tota die illum exquireret, & nihil aliud cogitaret, nihil aliud loqueretur, nihil aliud cuperet,

quàm

quàm placere Deo, & illius obtemperare voluntati: itaque illi se totum committebat, illum omnino sequi decreuerat, etiam si toto cælo, terraq. priuaretur. Omnes suas cogitationes, verba, opera, in Deum tanquam in finem, referebat; ad Deum, ac Dei gloriam, honoremque destinabat: atque hoc veluti symbolum, AD MAIOREM DEI GLORIAM, in ore semper habebat. Ex his nimirum oriebatur illud magnum gaudium spirituale, quo hic Dei Seruus planè repletus, ac refectus erat; illa serenitas, quam semper in vultu præseferebat; illa pax interior animi, & illa potestas, ac ditio, quam in suos motus, & perturbationes obtinebat. Verè quippe ait Propheta: *Pax multa diligentibus legem tuam.*

Prudentia in eo fuit rara admodum, & excellens. In negotijs enim ad Dei honorem peragendis, prius quidem omnia Deo commendabat; deinde solerti habita consultatione, rationibusque ad examen vocatis, congruentia ad optatum finem consequendum adhibebat præsidia: àdeoq. contingentia mala facilè declinabat.

Eius erga Deum, & homines Iustitiam satis commendant charitas in proximum supra iam exposita, & pœnitentia, qua se confecit in Monteserrato, Minorissæ, & Barcinone, quibus in

locis cilicio vestitus, & catena seu cingulo ferreo ad nudam carnem præcinctus, humi, & super asseribus dormiens, cum calceis absque soleis, vel cum calceis perforatis, sæpe etiam nudis pedibus incedens, flagellis præterea ferreis, & alijs se pœnitentiæ supplicijs affligens, hominumq; cōsuetudinem fugiens, asperam quidem, sed meditationibus rerum cælestium vitam egit suauissimam: his enim voluntarijs pœnis offenso iam Deo satisfacere se putabat.

Commendat etiam eius Iustitiam spiritus deuotio, & religio, qua Deo reddidit debitum cultum, & honorem. Nam præter ea, quæ dicta iam sunt de eius in Deum charitate, abundantia lacrymarum præditus, & orationi maximè deditus fuit; cui à tempore suæ conuersionis vacauit assiduè: sacrificium Missæ, & diuina officia audiuit quotidie; & postquam Sacerdos est factus, (dum per valetudinem ei licuit) quotidie Missam celebrauit, diuinumque recitauit officium; sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, dum laicus esset, frequentauit; Ecclesias, & pia loca, Palæstinæ præsertim, & Hierosolymæ, peregrini habitu, nudisque pedibus lustrauit, corrogata stipe victitans, & cibis emendicatis; Ecclesiarum munditiem, & restitutionem,

ſacrarumque reliquiarum venerationem ſedulò procurauit; erga B. Virginem Mariam, Angelos, & Sanctos omnes inſigni deuotione, ac pietate affectus fuit; vota Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ perpetuæ, per eum in Societate emiſſa perfectè Deo reddidit. Commendant denique eius Iuſtitiam gratitudo, quam erga ſuos, & Societatis benefactores ſemper oſtendit; & pura veritas, quæ ex eius ore ſine vlla fallacia, fuco, fictione, aut obſcuritate procedebat; commendat puritas, & ſimplicitas cordis, qua omnia bonam in partem ſemper accipiebat.

Animi magnitudo in eo fuit præclara: quia in nouæ vitæ aggreſſione grauibus mali dæmonis tentationibus oppugnatus reſtitit imperterritus, & eas forti animo ſuperauit. A pœnitentia, ab obſequio erga ægrotos, à ſtudijs litterarum, ab operibus Charitatis, quæ cœperat, non receſſit propter morbos inde contractos; aut propter labores, quos ſubire, aut propter difficultates, quas vincere oportuit; nec propter irriſiones, iniurias, & contumelias ſibi illatas: ſed in illis conſtanter vſque ad optatum finem perſeuerauit. Et quoniam commotionum ſuarum, & perturbationum, vt diximus, dominatum obtinuit perfectiſſimum, dici iure poteſt *fortior*

expugnatrice urbium, teſte Salomone in Prouerbi cap. 16.

Admirabilem eius patientiam, & manſuetudinem demonſtrant multi, & ingentes labores, quos libenter, alacriterque pro Dei gloria, & honore pertulit: demonſtrant irriſiones, opprobria, confuſiones, iniuriæ, & perſecutiones, quas magna cum tolerantia, & manſuetudine ad Dei retinendum obſequium perpeſſus eſt: demonſtrat lætitia, qua fruebatur, cùm aliquid aduerſus ſuam ipſius perſonam, & honorem inferri cernebat: demonſtrat ipſa gratiarum actio, quam referebat in maledicentes, & contumelioſos: declarant opera pia, & beneficia, quæ in illos conferebat, à quibus fuiſſet iniurijs appetitus: quæ omnia copioſo ſermone in ſupradicta Relatione Auditorum Rotæ continentur.

Ieiunium adeo coluit, vt eo tempore, quo fuit Minoriſſæ, & Barcinone, per totam ieiunans hebdomadam, diebus exceptis Dominicis, ſolo pane veſceretur, & aquam biberet. Propter continuatas orationes, & abſtinentias, ſemel in Capella de Villadordis, & iterum in ſupradicto ſpecu debilis, macilentus, ac ferè ſine viribus inuentus eſt. Tanta demum erat eius abſtinentia, & pœnitentia, vt ex debilitate inciderit in grauem

[illegible] ex quo sanè etiam obijsset, nisi quædam mulier Barcinonensis illius suscepisset curam: quam tamen ipse multa cum difficultate demum admittebat, his verbis: *Sinite me pàtienter degere, vt saluetur anima mea*.

Castitatis fuit adeò diligens custos in se, & in alijs, vt in constitutionibus Societatis dixerit; Illam esse suis tam perfectè seruandam, vt eniti debeant corporis mentisque munditia Angelicam puritatem imitari.

Eius profundæ humilitatis hæc non obscura indicia recensentur: Dum se ad nouæ vitæ genus accingebat, noluit suum audire germanum, sibi familiæ nobilitatem, opes, ipsius serui Dei in militia strenuitatem, & futuram inde gloriam repræsentantem: sed statim atque ex morbo, & vulnere conualuit, sæculo nuncium remisit. In patriam, valetudinis causa, rediens, cùm se à quodam cognitum iam esse animaduertisset, timens honorem, quem & germanum, & incolas Aspeythiæ sibi exhibituros esse intelligebat, noluit cum eo, à quo cognitus fuerat, via recta Aspehythiam proficisci: sed per montes, & semitas obliquas solus illuc accessit; & nobile palatium cum vilitate humilis hospitalis libentissimè commutauit: nullisque precibus adduci potuit

cuit, vt domum paternam ingrederetur. Nobilitatem familiæ, quantum poterat occultabat; colloquium, & consuetudinem illorum, à quibus agnosci posset, euitabat. Quòd si aliquando alicubi agnosceretur ab aliquo, ad illum locum amplius non redibat.

Neque verò vanam solum mundi gloriam, sed etiam seipsum egregia magnanimitate contempsit. A primo enim die suæ spiritualis militiæ, vili, atque abiecta veste indutus, in hospitalibus cum pauperibus, ac mendicis habitauit; mendicans, ac viuens cum ipsis, eademque mensa, potu, & lecto vtens; illis demum inseruiens, vt supra de eius charitate in proximum est declaratum. Eandem inanem gloriam, & mundanas laudes non solum fugiebat: sed si aliquid aliquando contra suum honorem fieri animaduerteret, id ipsi arridebat maxime, vt dictum fuit suprà, dum de eius patientia ageretur. Societatem IESV, quam instituit, inter omnes alias Religiones minimam haberi, & dici voluit: & cùm illius Præpositus Generalis fuisset ipse renunciatus, id muneris subire tandiu recusauit, quo ad eius ei confessarius, vt demandatum reciperet officium, imperauit. Sed elapso decennio persistens in eadem humilitate, illo se

Magi-

Magiſtratu abdicare summopere ſtuduit, aſſirmans ſe non habere dotes ad illum adminiſtrandum idoneas. Poſt illud munus receptum, vt eos quos in conſtitutionibus ad humilitatem hortabatur verbo, firmaret etiam exemplo; primum quidem in coquinæ miniſterijs aliquot verſatus eſt dies; tum docere aggeſſus eſt pueros, & rudes doctrinam Chriſtianam, iuxta eas quas condiderat leges; & conſtitutiones. Virtutes ſuas, & viſiones, quas habebat cæleſtes, diligenter occultabat; ſemperque inter loquendum admiſcebat aliqua verba, quæ indicia eſſent humilitatis, qualia fuerunt illa: *Miſerum me: miſeram animam meam*. Quin ſolitus erat dicere, ſe, ſi aliquid eſſet petiturus à Deo in hora mortis ſuæ, id nominatim eſſe petiturum: vt ſepeliri ſe permitteret in fimo, quoniam fimus eſſet: addebatque ſæpiſſimè, ſe omnium domeſticorum, præter quàm ſui ipſius, vel exemplo, vel conſuetudine ædificari. & in quadam epiſtola ſcripſit, ſe nullo cum homine, vel ſceleſtiſſimo, de rebus agere ſpiritualibus, quin commodum ab eo reciperet aliquod.

Hæc ſunt, Pater Beatiſſime, quæ de vita, & virtutibus ſerui Dei Ignatij depoſuerunt ſexcenti & ſeptuaginta quinque teſtes in proceſſibus

huius Canonizationis ritè, & rectè examinati; & quorum causa ijdem Auditores Rotæ iudicarunt, etiam Congregatione Rituum subscribente, satis esse probatã huius hominis sanctitatem. Quibus tamen rebus tum illi, tum etiam nos ad maiorem comprobationem censuimus esse adiungendam magnam rerum spiritualium cognitionem, quam hic Dei seruus in peragendis, componendisque suis Exercitijs spiritualibus, quæ sunt apprimè salubria, pietate, ac sanctitate plena, atque ad spiritualem profectum maxime vtilia, vt ex sententia Inquisitoris Vrbis, & Sacri Palatij Magistri testatur Iulius Papa Tertius S.V. præcessor, in litteris confirmationis eorũ Exercitiorum. Accedit fulgor ille supernaturalis, qui in eius facie relucebat, dum viueret; quem viderunt B.Philippus Nerius, & P. Oliuerius Mannareus: accedit eius electio, qua eum Dominus segregauit à cæteris, vt esset auctor, & parens huius Societatis: accedit felix eiusdem obitus supra iam expositus, & immediatus populi concursus ad eius corpus: accedunt celebres exequiæ, honorabilis sepultura, veneratio, & continuata frequentia, non solum ad eius sepulcrum, sed etiam ad cubiculum, in quo ægrotus ad melioris vitæ rationem vocatus diuinitus est, & ad

ſpecum, atque ad alia loca, in quibus pœnitentiam egit. Accedit præclarum, & vniforme teſtimonium, quod de ſanctitate eius vitæ dederunt in ſuis hiſtorijs, & libris magni viri, & ſcriptores nobiles, qui in ſupradicta relatione ordine recenſentur, & numero. Accedit celebris fama ſanctitatis, & virtutum huius Serui Dei ab ijſdem teſtibus, quos ſupra diximus, comprobata: quæ cùm durauerit vſque ad mortem, immo etiam in morte, & poſt mortem magis aucta fuerit, & vbique locorum magnopere augeatur, ad Canonizationem peragendam conducit plurimum. Accedit denique Beatificato eiuſdem Serui Dei ſuperioribus annis ab hac ſancta Sede conceſſa cùm Officio, & Miſſa de Communi vnius Confeſſoris non Pontificis.

Atque hæc de vita, actionibus, & excellentia Serui Dei Ignatij dicenda fuerunt. Nunc de actis Canonizationis breuiter explicandum erit.

CVM fama ſanctitatis, & miraculorum Serui Dei Ignatij in diuerſis mundi partibus in dies increbreſceret; P. Gaſpar Petroſa, huius Societatis in Regnis Hiſpaniarum Procurator, conſcius Decreti facti ab vniuerſa Societate de Canonizatione petenda, die 19. Iulij 1595. ne memoria huiuſmodi geſtorum temporis iniuria

dclere-

deleretur, petijt, & obtinuit à Camillo Caetano Patriarcha Alexandrino, Clementis VIII. Sanctitatis Vestræ prædecessoris, & huius Sedis apud Regem Hispaniarum Nuntio, vt testes ad perpetuam rei memoriam examinarentur; vtque ad eos examinandos varij in diuersis illorum Regnorum partibus darentur Iudices. qui nominatim in oppidis Aspeythię, & Aschoythiæ Pampilonensis diœcesis, in quibus hic Dei Seruus natus, & educatus fuerat, decreti, datique sunt hi: Dominicus Martinez de Assurdui, Collegiatæ Ecclesiæ S. Michaelis de Ognate, & Didacus Morus de Alua, Canonicus similis Ecclesiæ de Victoria, & eorum quilibet. In vrbe autem, & diœcesi Barcinonensi, Episcopus Barcinonensis, siue eius officialis: & in ciuitate, ac diœcesi Vicen. illius Episcopus, seu eius officialis.

Hi Iudices tres processus super vitæ sanctitate, ac miraculis huius serui Dei instituerunt, illosque subscriptos, clausos, & obsignatos dicto Nuntio miserunt: qui eos recepit, aperuit, vidit, illorumque exempla authentica eidem Patri Gaspari petenti concessit.

Hæc exempla P. Præpositus Generalis dictæ Societatis eidem Clementi detulit vnà cum litteris Philippi II. claræ me. & Philippi Tertij Catholi-

tholicorum Regum, Imperatricis, Reginæ Hispaniarum, multorumque Episcoporum, ac populorum; adiecto præterea supplici libello ipsius Societatis oratricis, quo petebat, vt ad habendos, faciendosque maiores in dicta Canonizatione progressus, literæ remissoriales, & compulsoriales generales concederentur. Ac placuit quidem eidem Clementi per peculiare rescriptum causam hanc dictæ Congregationi Rituum examinandam committere. quæ visis dictis processibus, censuit satisfaciendum esse dictæ petitioni, si ita eidem Clementi placuisset. Sed ille morte interceptus nihil in ea re constituere potuit.

Promoto autem ad regimen viuersalis Ecclesiæ Paulo fel. rec. Papa Quinto, S.V. item prædecessore, cùm preces eiusdem Societatis, & supradictorum Principũ, quibus etiam Henrici Quarti Galliæ Regis Christianissimi postulatum accessit, apud ipsum non modò perseuerarent, verùm etiam augerentur: cùmque fama eadem sanctitatis, & miraculorum continuatio maiora quotidie caperet incrementa; placuit eidem Paulo tribus Rotæ Auditoribus, videlicet Sanctitati Vestræ, dum Rotæ Auditoris officio fungeretur, Ildefonso Manzanedo, & Ioanni Baptistæ Pamphilio, in mandatis dare; vt causam huiusmodi

in

in statu & terminis, in quibus reperiebatur, re assumentes, coniunctimque procedentes, acta omnia, & probationes expenderent, aliasque si opus esset, per se, vel per alios de nouo reciperent, & super his suum ipsorum iudicium interponerent: vt si ex eo constaret, inquisitiones, probationes, ac processus hujusmodi legitimè esse factos, causamque sufficienter esse instructam; ea Sanctissimus exequi posset, quæ sanctorum Patrum dogmata, & sacrorum Canonum postulant instituta. Auditores supra commemorati visis, & diligenter discussis processibus coram eis exhibitis, censuerunt, cum illis debere coniungi processus auctoritate Apostolica conficiendos; & propterea concedendas esse, quemadmodum concessæ sunt, eidem Societati litteras remissoriales, suis articulis, & interrogatorijs à se formatis instructas; ad nonnullos Archiepiscopos, & Episcopos ab ipsis subdelegatos, in diuersis mundi partibus constitutos; ac etiam literas compulsoriales generales, ad extrahenda iura. Interim autem ipsi super eisdem articulis in hac Curia multos sanè testes examinarunt.

Archiepiscopi, & Episcopi subdelegati cùm testes diligenter, sicut acceperant in mandatis, examinassent, iura extraxissent, & iuridicos pro-

cessus confecissent: Romam eos ad dictos Rotæ Auditores transmiserunt, qui cùm eos aperuissent, iussu eiusdē Pauli prædecessoris miserunt ad hanc Congregationem: vt cùm ipsa vidisset, & perpendisset ea, quæ in re videnda & perpendenda iudicaret; super petita Beatificatione suam sententiam diceret: quam quidem postea dixit.

Deniq. cùm preces dictæ Societ. & supplicationes supradictorum, aliorumq. præterea Principum & Prælatorum, & Populorum super dictá Canonizatione apud eundem prædecessorem fierent quotidie auctiores; ei placuit de nouo mandare eisdem Rotæ Auditoribus, vt probationes, & processus iam confectos viderent, & expenderent: testes examinatos, si ita iudicarent, repeterent, & alios de nouo super fama sanctitatis, & super miraculis, ac in specie super omnium, quæ diximus, veritate inducendos, quo ad opus esset; &, ad cautelá, in Curia, & extra per se ipsos, & alios examinarent; & id quod ipsis videretur, de more referrent. Prædicti verò Manzanedus, & Pamphilius, ac Franciscus Sacratus Archiepiscopus Damascenus, in locum S. V. ad Ecclesiá Bononien. assumptæ subrogatus (quem S. V. ob nota merita Cardinalé creauit) examinatis prius per se ipsos in hac Curia, & per alios Iudices ab eis subdelegatos extra Curiam, alijs testibus su-

per præmissis; & extractis ex Archiuio dictæ Societ. nonnullis iuribus ad dictã causam conducentibus, in plurimis Congregatt. inter eos habitis, dictos processus viderunt, & examinarunt; & cum illos iuridicè, & legitimè confectos, probationesq. ritè, ac rectè peractas, & sanctitatem, ac miracula satis superq. probata cognouissent; & causam iuxta canonicas sanctiones ita instructã esse iudicassẽt, vt tutò posset ad vlteriora procedi; die 7. Martij 1617. eidẽ Paulo predecess. eorum Relat. tribus capitibus distinctã fecerunt, & in scriptis etiam obtulerunt.

Interueniente verò obitu eiusdem Pauli prædecessoris V. S. & assumpta S. V. ad summũ Apostolatus apicem, venere litteræ Ludou. XIII. Galliæ Regis Christianissimi, instantissimè supplicantis, & à S. V. deuotissimè postulantis, vt dignaretur vlterius procedere ad eiusdem Serui Dei Canonizationẽ, & eam quamprimum ad effectum perduceret. cuius postulato sæpius iterato benignè annuens S. V. supradictã Relationem superioribus mensibus ad dictam Congregationem discutiendam remisit. Mox etiam vtriusq. Bauariæ Dux Maximilianus; ac paulo post Ferdinandus Romanorum Rex, in Imperatorem electus, summis votis maximisque precibus idem flagitarunt: eorumq. postulationes Sanctitas item Vestra paternè suscepit.

Nos

Nos verò, Beatiss. P. accepta dicta Relatione, & S. V. voluntate percepta, habitis super d. Relatione pluribus sessionibus, in quibus dictorum Auditorũ conclusiones accuratè, ac diligẽter examinauimus: vnanimi cõsẽsu cẽsuimus, omnes supradictos processus fuisse, & esse validos, legitimos, & legales.

Rursus censuimus, probationes in illis processibus comprehensas super sanctitate, excellentia fidei, & præclaris miraculis Serui Dei Ignatij, fuisse legitimas, & sufficientes. Quæ si S. V. ea esse statuat, vt ad Canonizationem sufficere videantur; quæ supersunt tertio loco dicenda de Miraculis, summatim, & breuissimè persequar.

In processibus in hac causa factis, aliqua miracula meritis Serui Dei Ignatij adhuc viuẽtis recẽsentur.

QVOD Lyssano, qui ob perditam litem laqueo se suspẽderat, & mortuus ab omnibus iudicabatur, tantum vitæ spatium suis precibus à Deo impetrauerit, vt ad vitam rediens, tum de illo peccato, tum de alijs dolere potuerit, & eadem confiteri.

Quòd quendam nomine Bastidam, à multis iam annis morbo caduco laborantem, suis precibus, & benedictione repentè sanauerit.

Quòd Ioanni Baptistæ Coco manum vstulatam, & prorsus ad manualia opera inutilem, suis precibus integram, & sanam sequenti die restituerit.

Quòd

Quòd Eleuterium Pontanum per duos annos, & eo amplius grauissimis quibusdam à diabolo tentationibus oppugnatum, suo aspectu, & sermone penitus ab illis liberauerit.

Quòd Collegium Lauretanum ab apparitionibus nocturnis,& frequentibus dæmonis infestationibus,suis precibus,& epistola reddiderit liberum.

Quòd cubiculum Alexandri Petronij medici infirmi in lecto decumbentis obscurum; & ob clausas penitus fenestras tenebrosum, supernaturali splendore suæ faciei illustrarit; & quædam alia similiter admirabilia præstiterit. Quibus consultò omissis, illustriora tantùm edita post felicem eius transitum (quæ potissimum in Canonizatione exiguntur)ab Auditoribus Rotæ primò, & deinde à sacra Rituũ Congregat.selecta,& comprobata,breuitate quãta maxima potero,recẽsebo.

I. Isabella Rebelles Barcinonen. Sanctimonialis in Monasterio S.Elisabeth,eius regulæ,quæ ab Obseruantia nomen accepit, annos nata ferè 67.dum aliquid operis in alto loco molitur anno 1601.repentè tam graui casu ad terram collapsa est, vt totum os coxendicis, seu fœmoris, quod maximum est in humano corpore,confractum fuerit. Vocati medicus,& chirurgus omnia medicamẽta,quę illorum ars postulabat, summa diligentia per quadra-

ginta

ginta dies & eò amplius adhibuerunt; sed tuen-tum planè irrito: quin dolor, & febris, quæ ex di-cta confractione superuenerant, non cessabant, & coxendix, totaque tibia adhuc tumens, & immobilis erat; immò alia grauiora sympto-mata accesserant, nempè vehementes, & penè lethales anxietates, denique valedudo eò deue-nerat, vt ægrota apud omnes esset citrà vllam opem salutis, quæ saltem naturalibus remedijs parari posset, & eadem die moritura crederetur. Humanis adeò destituta præsidijs ad diui-na confugit remedia; nec frustrà: nam pia-cum religione efflagitata, impetrataque Reli-quia Serui Dei Ignati, ad ejus conspectum re-creata, illam super coxendicem, vbi erat os con-fractum, sublatis fascijs, medicamentisque, & recitata Dominica, atque Angelica precatione, & dicto Serrio Dei inuocato, deuotè applicuit; statimque sanata est: coxendicem, ac tibiam, prius tumentem, atque immobilem, expeditè, ac sine dolore mouere cœpit, & vestes petijt, vt ijs induta surgeret & ambularet: quod ei mo-niales haud permiserunt, ratæ (licet falsò) ipsam esse nimis imbecillē propter eam infirmitatem. Sed die proximè consecuta vestes accepit, sur-rexit, & liberè, perfecteque ambulauit sine

vllo dolore, & tumore; coxendicem, ac tibiam sursum, & quaqua versus iactauit, contorsitque; & in posterum, etiam in lunationibus, & temporum mutationibus, sic ambulare perrexit.

II. Quod in Ioanne Leyda Maioricensi, pannorum paratore, annum ætatis agente trigesimum primum, editum est miraculũ, eximium sane videtur, & memorandum. Is anno 1605. in valde acutam, & periculosam febrem incidit. augebat periculum maxima stomachi nausea, sic prorsus, vt iusculi sorbitiunculas, omnemque omnino respueret cibum. Post diem à morbo duodecimũ, vel tertium decimum, tam malè habuit, vt medicus dixerit, illum esse valde periculosum, nisi illa hora eius vena aperiretur. Ioannes tamen, cùm serò esset, venam sibi incidi illo die non est passus: interim se Deo per merita famuli Dei Ignatij impensè cõmendabat; id quod etiam faciebat Anna eius vxor: nec eorũ spes vana fuit. Nocte sequẽti somno exsuscitatus, magno splendore circumfusum totum cubiculũ vidit: & vxorem inclamans, Nonne, inquit, vides claritatem? nonne vides me à B. Ignatio esse sanatum? negauit quicquã se videre vxor: & virum hallucinari arbitrata, illum è lecto surgere volentem prohibuit: sed illucescente die Ioannes sanus &

valens,

valens, è lecto sine alicuius auxilio surrexit, vestibus se induit, domumq. egressus, Templũ Societatis expeditè adijt; & in gratiarum actionem rite animo per Confessionẽ expiato, Missæ sacrificio interfuit, religiosè, ac piè sacra se Cõmunione refecit; postea domũ redijt, semperq. bene se habuit.

III. Aliud miraculum haud minus insigne intercessione Serui Dei factum resplenduit in persona Hieronymi Honuphrij Etruschi, pueri decennis, incolæ oppidi Gandiæ Valentinæ diœcesis. Is cùm anno 1601. lethale in supercilio prope tempora vulnus accepisset, propter quod totius oculi tumor, & vehemens febris accesserant; parentes eius Petrum Manarem chirurgum, ad curã eius pueri, vocarunt: qui per mensem integrum medicamenta ex artis præscripto adhibuit. sed omnia euentu irrito. Etenim vulnus non solum non solidabatur, sed adeò latum, & profundum erat, vt inserendum esset linamentum digitale; tantaque sanie, & putredine fluebat, vt chirurgus ipse satis miraretur, certoque crederet os aliquod intus esse confractum. Quoniam autem inspectio, & apertio vulneris, quæ omnino necessaria iudicabantur, ipsi Petro plena periculi videbatur; vt suæ conscientiæ, & existimationi consuleret, die Lunæ,

 vesperi,

vesperi, post adhibita solita medicamenta, iussit vocari, & mane proximo consecuturo adesse Ioannem Baptistam Cueuas alterum chirurgum: vt ambo communicatis consilijs, illi vulneri in peius quotidie ruenti medicinam pararent. Conuenerunt hora statuta coram infirmo: & facta per dictum Petrum relatione curationis adhibitæ, remotis fascijs, quibus vulnus erat opertum, & obligatum, præter omnem expectationem, meritis Serui Dei, cui mater pueri voto iam facto, illum commendauerat, vulnus illud penitus obductum, clausum, & solidatum inuenerunt. quod intercessioni Serui Dei vterque parens, & ipsi chirurgi tribuerunt; pariterq. Deum mirabilem in Sanctis suis prædicarunt.

IV. Miraculum præterea, quod eodem anno contigit in Magdalena Talauera, idem oppidum incolente, iustam etiam habet admirationem. Hæc cùm per tres annos grauibus laborasset obstructionibus, quæ illam iam effecerant hydropisim, quam confirmatam appellant; eiusque ventrem adeò tumentem, & inflatum reddiderant, vt se de loco ad locum mouere non posset, nisi permolestè; nec vlli prorsus operi faciendo esset idonea; videns remedia à duobus medicis adhibita sibi nihil profuisse, seque ab

ipsis

ipsis medicis pro insanabili iam esse relictam; ad diuina subsidia perfugium habuit. ac sub initium mensis Aprilis votum Deo fecit, promisitque, se, si per intercessionem Serui Dei Ignatij pristinam valetudinem recuperaret, quotidie semel orationem Dominicam, atque Angelicam salutationem recitaturam. Voto nuncupato, eximio pietatis sensu, Imaginem Serui Dei ventri maximè tumenti, atque inflato admouet; statimq. melius se habuit, depulsusq. est morbus obstructionis, & hydropisis; ita prorsus, vt & intra tres, vel quatuor dies detumuerit venter, & sẽper bene se habuerit vsq. ad annũ 1606. quo tempore ex morbo pleuritidis mortua est.

V. Valetudo etiam Ferdinandi Pretel de Mendoza, meritis Serui Dei comparata, valde eius sanctitatem illustrat. Is cùm die 29. Septembris 1603. in febrim incidisset tertianam, quæ mox in duplicem, deinde in pestilentem vnà cum quodam mentis stupore, & extraordinarijs horroribus, ex humorum abundantia, & virium naturalium defectu accidentibus, degenerauerat; multis purgationibus incassum adhibitis: vis morbi adeo aucta erat, vt à medicis destitutus, in supremo iam mortis discrimine versaretur: Interim tamen ipse ritè confessus, & Commu-

nione instructus, sacrum Oleum, quo est perunctus, efflagitauit. Quibus ita perfectis, die tertia Decembris manibus tenens imaginem Serui Dei, quam è collo pensilem gestabat, ad eum clamauit, & ex toto corde ad salutem obtinendam se illi commendauit. extemplo conualescere cœpit, morboque liberatus est; & die 13. eiusdem mensis sanus, in summa hyemis vi per montes perfrigidos equitans, Valentiam, quæ itinere nouem dierum Vallisoleto distat, profectus est.

VI. In Anna Barzellona in eodem oppido habitante, valde perspicuum effulsit aliquando miraculum. Erat hæc ferè sexagenaria; totoque iam biennij spatio, & eo amplius morbo paralysis tam grauiter vexata fuerat, vt immobilis esset ad omne opus laboris; & gradus ascendere, aut ex ijsdem descendere non posset, nisi scipionibus innixa: quorum tamen beneficio potius reptabat, & sui corporis membra secum trahebat, quàm incederet. Cùm ita se haberet, & admota medicamenta nihil profecissent, ecce tibi nouus apoplexiæ in altero latere morbus accedit: propter quem omninò impotens, atque immobilis effecta, in lecto decubuit, in quo se commouere non poterat. Et quoniam ex acer-

rimis

rimis doloribus nullam neque nocturnæ, neque diurnæ quietis partem per octo dies capere potuerat; valde debilis, atque imbecillis effecta iam fuerat. Humanis itaque remedijs se omninò destitutam intelligens, atque ad diuinam opem receptum esse quærendum cernens; ad capellam Serui Dei, in Ecclesia Collegij supradictæ Societatis positam, auxilio Margharitæ sororis suæ, & adminiculis scipionum adiuta, intra spatium duarum horarum accessit; ibique ardenter effundens preces, voto se adstrinxit, & pollicita est, si per Serui Dei merita optatam recuperaret sanitatem, vnam se nouendialem in illius honorem facturam esse; curaturamque præterea, vt semel Missæ sacrificium offerretur; seque, præeunte Confessione, sanctissimam Eucharistiam sumpturam; cereamque Imaginem, in accepti beneficij monumentum, in eodem sacello suspensuram. Voto sic nuncupato, illicò melius habere se cœpit: genu, quod prorsus erat immobile, statim flectit, institutam orationem absoluit; singulari quodam voluptatis sensu perfusa surgit, & domum lætabunda regreditur gradu expedito. totoque illo die, ac nocte insequenti inchoata valetudo ita est aucta, vt iam illucescente mane, sana omnino ad Colle-

gium accurrerit expeditissimè, gratias Deo, & illius Seruo Ignatio redditura.

VII. Ioannæ quoque Claræ, & Nogueræ viduæ Maioricen. annos natæ 56. circiter, cœcitate laboranti, videndi facultatem reddidit Seruus Dei. Hæc toto biennio graui morbo oculorum laborauerat, & in fine primi anni visum alterius oculi omnino, ac prorsus amiserat, altero verò perparum videbat. Cùm adhibita medicamenta nullum ei fructum attulissent, immò potius in deteriorem eam coniecissent statum, sic inquam, vt alterius oculi visu priuata iam esset: humanis diffisa præsidijs, ad diuina se conuertit. Cùm ergo primum ipsa per se ter Dominicam, Angelicamque recitasset orationem, & easdem deinde à fratre, domesticisque suis flexo genu recitari iussisset: frustulum ossis, & quandam subscriptionem Serui Dei super oculos imponi sibi voluit; quod vbi factum est, cessauit statim dolor oculorum, cœpitque videre. Tum recitatis iterum ter ijsdem precationibus, & oculis rursus impositis Reliquijs, melius vidit; omniq. oculorum vitio, ac cœcitate prorsus est liberata.

VIII. Bartholomæus Contesti, ciuis Maioricensis chirurgus, annum agens 62. haud minus in huius imploratione Serui Dei beneficium est

exper-

expertus. Is adeò acerbis, & diuturnis capitis doloribus opprimebatur, vt præ nimio dolore ſæpè ad terram allideretur. Acceſſit in oculorum altero tam grauis ophtalmiæ morbus, ideſt inflammatio oculorum, vt alterum etiam per quendam quaſi conſenſum diuexaret, & efficeret, vt ne tenuiſſimum quidem lucis radium perferre, aut quicquam edere, aut aliquantulum quieſcere poſſet; ob idque in tenebroſo cubiculo conditus, inde non egrediebatur. quòd ſi aliquid cibi demum ſumere cogebatur, alienæ id miniſterio manus ſumendum erat. Humana remedia fuerunt adhibita plurima, & multiplicia; ſed omnia incaſſum, morbo ſemper in deterius ruente. Eò denique deuentum eſt, vt Bartholomæus ex intolerando dolore non dubitaret affirmare, futurum, vt ſi viueret quidam Paſtor chirurgus, ſibi oculum erui, & radicitus extirpari iuſſurus eſſet. In hoc ſtatu poſitus, auditis miraculis multis, quæ Serui Dei interceſſione fiebant, magna ſpe concepta, & erga illum eximia religione incenſus, anno 1597. iuſſit ad ſe afferri illius ſubſcriptionem. eodemque temporis puncto, quo fuit ea Reliquia ad illum delata, benè ſe habuit; capitis, & oculorum ceſſauit dolor, viſum recuperauit; & lucis ſplendorem,

quem

quem antea adeò auersabatur, sine vlla offensione sustinuit. surrexit demum è lecto, & cibum petens comedit, quieuitque magno cum voluptatis sensu. Atque vt intelligeretur, tam subitam curationem diuinæ virtuti, atque intercessioni Serui Dei tribuendam esse, bis, terve sacra Reliquia è cubiculo eiusdem ægroti exportata, illico dolor ante sublatus rediјt; eademque in cubiculum reducta, illico morbus discessit. Quo facto admonitus Bartholomæus, sacram Reliquiam apud se retinuit: atque ita intra tres, vel quatuor dies ita perfectè sanatus est, quasi nunquam ægrotasset.

IX. Non multo post in eadem vrbe in persona Colunæ Cortei, & Vich, aliud intercessione Serui Dei persimile miraculum accidit. quæ capitis dolore adeo vexabatur, vt neque die, neque noctu quiesceret. Superuenit per duos, vel tres menses in vno oculorum tantus cruciatus, vt nec palpebram attollere, nec lumen videre posset: denique cœca prorsus euasit. Quin erat adeo vehemens dolor, vt nonnullis noctibus ipsemet oculus è capite sibi exijsse videretur; & propterea vocaret maritum, vt oculum suo loco reponeret. Cùm in humanis remedijs, quorum plurima fuerunt adhibita, nullam amplius poneret

spem,

ſpem, morbo ſemper incrementa capiente: anno 1599. certior facta eſt de miraculo iam facto per interceſſionem, & Reliquiam Serui Dei in perſona eiuſdem Bartholomæi Conteſti, qui ſimili morbo laborauerat. Quo audito, miſit, qui eam Reliquiam ad ſe deferrent. qua allata, & ſuper oculos (præuia Serui Dei inuocatione, ac precatione) impoſita, palpebra, quæ prius per chirurgos aperiri non poterat, confeſtim vltro, ac per ſe cæpit aperiri. Ceſſauit dolor, lucis ſplendorem pertulit: atque intra tres dies paulatim viſũ omnino recuperauit, & perfectè conualuit.

X. Poſtremo loco Relationem concludit ſpectabile miraculum interceſſione Serui Dei editum in perſona D. Ioannæ de Aragona, & Pignattellæ, Duciſſæ Terranouæ, viduæ relictæ D. Caroli de Aragona Ducis Caſtri Vetrani in Regno Siciliæ, annos agentis 35. Hæc dum eſſet Neapoli apud Hectorem Ducem Montisleonis eius germanum, anno 1599. quatuor iam menſes vehementiſſimo dolore cruciabatur, ex tumore, & duritie alterius mamillæ in parte ſuperiori. Remedia adhibita fuerunt à medicis, & chirurgis præſtantiſſimis dictæ ciuitatis quamplurima, ſed nullo cum fructu. Dolore igitur magis magiſque creſcente, ægrota eò demum

redu-

reducta est, vt neque pedes, neque brachia mouere posset: quin sibi viscera transfigi quodammodo viderentur. Cùm ergo ad opem Serui Dei Ignatij confugere decreuisset, petijt, impetrauitq. illius Imaginem à Hieronyma Columna eius matre: quam religiosè venerata, impensius se illi commendat. Mane facta sunt hæc: vesperi eiusdẽ diei ipsa Ioanna sana sine tumore, sine duritie, & sine vllo doloris sensu reperta est.

HAEC sunt, Beatiss. Pater, quæ ex legitimis actis huius causæ dicenda fuerunt de vita & moribus Serui Dei Ignatij, deque Miraculis illius intercessione iam factis. Quibus copiosiùs in multis Congregationibus perpensis, atque discussis, Cardinales Congregationis sacrorum Rituum in eam sentẽtiam vnanimes venerunt, & ita decreuerunt: Posse Sanctitatem Vestram (si ei placuerit) ad vlteriora procedere, & Canonizationem Serui Dei Ignatij Fundatoris Societatis IESV iuxta sacros Romanæ Ecclesiæ Ritus perficere, & solemniter celebrare, & ipsum Ignatium inter Sanctos referre.

RELATIO
FACTA IN CONSISTORIO SECRETO CORAM S.D.N. GREGORIO PAPA XV.
A FRANCISCO MARIA EPISCOPO PORTVENSI S.R.E. CARD. A MONTE
DIE XXIV. IANVARII M.DC.XXII.

SVPER VITA, SANCTITATE, actis Canonizationis, & miraculis

BEATI FRANCISCI XAVIER
E SOCIETATE IESV.

ROMÆ, Apud Hæredem Bartholomæi Zannetti.

Anno M.DC.XXII.

DIVINAE prouidentiæ consilio statutum est, Pater Beatissime, vt Christus Deus, & homo ineffabili mysterio in tempore de Virgine natus, suæ legis splendore humanum genus ad salutem illustraret: quem propterea Aeterni Patris nomine ita Isaias alloquitur: *Ecce dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ*. Non tamen omnibus per se ipsum Christus hoc beneficium contulit: sed intra Iudææ fines se continuit; inde verò Apostolos, tamquam Sol splendidissimos radios, misit in vniuersum mundum prædicare Euangelium. nec Apostoli electi à Deo nuncij omnes orbis terræ prouincias peragrarunt. Sed cum falli non possit diuini Oraculi vox, quæ de illis prædixit: *In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*: Apostolis Apostolici viri successerunt, qui ab hac Sancta Sede missi Christum Dei salutem, ac veram mun-

di lucem alijs subinde prouincijs prædicarunt.

Hos inter Seruus Dei Franciscus Xauerius ita eluxit, vt in eo diuini Oraculi pars illa impleta esse videatur; *Et in fines orbis terræ verba eorum.* Diuino enim beneficio segregatus in Euangelium Dei, qua immensa patent Oceani littora ad orientem solem, deduxit sonum Apostolorum, *Et in fines orbis terræ verba eorum.* Nam vt taceam Indos, Brachmanas, & Malabares, ad quos aliqua Euangelij fama olim emanauit, & multorum sæculorum ætatibus obliterata Xauerij prædicatione reuixit: ipse primus Parauis, Malais, Iais, Acenis, Mindanais, Moluccensibus, ac Iaponibus apostolico sane spiritu, & virtute Euangelicæ lucis fulgorem induxit, & salutem annunciauit. Vltra quas prouincias ad orientem solem nihil reliquum orbis terrarum habet.

Nuncius tamen ille hinc discessit apostolicus, à Paulo III. Pontifice Summo missus, vt illis gentibus salutem nunciaret: & Apostolus inde reuertitur. hoc enim nomen apostolicis factis primùm in Lusitania obtinuit; deinde in India, Iaponia, Sina, & reliquis Orientis prouincijs conseruauit: communi enim omnium consensu nonnisi Apostolus nominatur. Meritoque tam honorifica appellatione dignus censetur, qui

apoſtolico ſane ſpiritu in tot prouincijs Euangelium prædicauit; ita Domino cooperante, & ſermonem Serui ſui confirmante ſequentibus ſignis, vt multa centena hominum millia doctrina, & miraculis Apoſtolorum miraculis ſimillimis, ab idolorum ſeruitute ad veram libertatem filiorum Dei traduxerit, in fide inſtituerit, & propria manu baptizauerit; inter quos Reges, ac Principes non pauci numerantur. Quod Apoſtoli nomen, ab hominibus Seruo ſuo tributum inſigni miraculo Deus confirmaſſe videtur: cum illi non ſolum miraculorum, ſed etiam linguarum dona conceſſerit; quibus olim Apoſtolos Hieroſolymis ad prædicationem Euangelij armauit.

Apoſtolus igitur ad hanc Sanctam Sedem reuertitur, qui Apoſtolicus Nuncius ab illa miſſus eſt, vt fructum afferret: & fructus eius manet; quem tu Summe Sacerdos benedicas, & Deo offeras. illius enim fructus ſunt tot millia hominum Catholicæ Eccleſiæ aggregata; tot illuſtrium virorum victoriæ, qui in illis prouincijs, in quibus Euangelium prædicauit, pro fide tuenda ſanguinem profuderunt, hodieque profundunt; conſtantia, & patientia, qua innumeri confeſſores inter acerbiſſimas perſecutiones fi-

dem tuentur. illius etiam fructus est nomen, & fama, quam apostolicæ sanctitatis vbique obtinuit, & desideria totius Ecclesiæ de illius Canonizatione. nulla etiam natio est in orbe christiano, quæ Xauerium eximie sanctum non prædicet, cupiatque plenos illi Beatorum honores ab hac Sancta Sede pro tantis meritis tandem decerni.

Hæc igitur celebris fama, communisque Ecclesiæ vox, ac desiderium, Pauli V. fel. rec. animum inclinarunt, vt ad preces totius Societatis IESV, illiusque Præpositi Generalis in ordinem ad Canonizationem de vita, & sanctitate huius heroici viri, iuxta sacros Canones inquiri iusserit: proptereaque fabricatis processibus de iure, ac stylo necessarijs, illisque maturè per plures annos discussis, hodie in eo statu causa versatur; vt legitimè instructa videatur. & iussu S.V. coram amplissimo Sacro Senatu illius statum relaturus, breuitati consulendo, tripartito ordine illum explicabo.

Primo, vitam, actiones heroicas, virtutes huius Serui Dei proponam.

Secundo, res in huiusmodi causa ordinatim gestas.

Tertio, miracula insignia à Deo eius intercessione

ſione facta : vt ſi priòra duo S.V. approbatione digna eſſe iudicauerit, & hanc poſtremá partem recenſendam decreuerit : rogatis de more ſingulorum Reuerendiſſimorum DD. meorum ſententijs ; quid pro Dei gloria, & Catholicæ fidei exaltatione magis expediat, deliberare, & ſtatuere poſſit.

DE VITA.

IN ea Nauarræ parte, quæ trans Pyrenæum montem ad Hiſpaniam pertinet, natus eſt Seruus Dei Franciſcus Xauerius anno Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo, in caſtello Xauier, à nobilibus parentibus Ioanne Iaſſo regij eiuſdem prouinciæ conſilij præſide, & Maria Azpilcueta Xauerij oppidi, & aliorum circa locorum dominis ; à quibus piè educatus, & chriſtianæ diſciplinæ rudimentis diligenter inſtructus, vbi ætas adoleuit, Lutetiam Pariſiorum miſſus eſt ; vt in celebri illa academia litterarum ſtudijs animum excoleret. Cumque de eo domum reuocando pater cogitaret ; Maria Magdalena Franciſci ſoror, quæ Gandiæ diſcalceatarum Virginum

magna ſanctitatis fama Monaſterium regebat, de patris conſilio, ac fratris futura gloria diuinitus edocta, ad patrem ſcripſit: Pariſijs Franciſcum omni ope foueret, vt in ſtudijs pergeret, etiam ſi opus eſſet domeſticum cenſum in ea re exhaurire: quia nimirum electus à Deo noui orbis Apoſtolus erat.

Pariſijs ergo amicitiam contraxit Franciſcus cum Ignatio Loyola Societatis IESV poſtea parente, & fundatore; qui eum ad diuinam gloriam procurandam ſocium à Deo multis obtinuit precibus, & lacrymis: ſpiritualibuſque exercitationibus inſtruxit. Quibus ille tantum profecit; vt Euangelicæ perfectionis amore incenſus, ſæculi honoribus, ac diuitijs contemptis, durum, ac vile vitæ genus eodem B. Ignatio duce animosè aggreſſus ſit, & conſtanter proſecutus. Victum emendicando quærebat; orationi, & diuinis rebus vacabat ſemper; corpus ieiunijs, alijſque pœnis affligebat.

Egreſſus Pariſijs in Italiam venit; & dum peregrinandi in Palæſtinam tempeſtatem expectat cum ſocijs, vt Turcarum conuerſioni ibi incumberent, cuius rei voto ſe aſtrinxerant: Venetijs, Bononiæ, alijſque vrbibus præclaro ſanctitatis exemplo, & ſpiritus ardore, concio-

nando,

nando, alijſque pietatis,& charitatis officijs proximorum ſaluti indefeſſo incubuit ſtudio. Venetijs ad titulum paupertatis ſacerdos creatus, magno humilitatis, & charitatis exemplo ægrotis in hoſpitali domo inſeruiuit,illis familiaribus aſſiſtens; quorum aſpectum propter inſanabiles morbos, ac vulnera reliqui ferre non poterant. & vt glorioſiorem de ſe victoriam reportaret, ſæpe aquam hauſit,qua illorum vulnera lauerat.

Sublata igitur nauigandi eo anno ſpe, Romam cum alijs ſocijs venit, quemadmodum inter omnes conuenerat; vt ſe Summo Pontifici ſiſterent, offerrentque in quaſcumque vellet prouincias amandare ad proximorum ſalutem procurandam; vitamque hìc ſpiritualibus exercitationibus, ac laboribus pro diuina gloria ditiſſimam, cæterum pauperrimam, & aſperam dum agerent, iactis primis Societatis IESV fundamentis, Ioannes Luſitaniæ Rex, Orientalis Indiæ conuerſioni maxime intentus, à Paulo Papa III. ſuppliciter petijt, vt ex Ignatij ſocijs, quos ſanctitatis, & doctrinæ fama ad eam expeditionem aptiſſimos iudicabat, aliquos ſibi mitteret, qui Euangelium vaſtiſſimis illis in prouincijs promulgarent.

In quam rem Ignatius, cui Summus Pontifex

ſex negotium commiſerat, Franciſcum nominauit: qui Apoſtolici Nuncij dignitate, ac poteſtate à Pontifice inſtructus, Indiæ Apoſtolus iuxta ſororis vaticinium à Deo electus, ſine mora proficiſcitur: eaque ſanctitatis, & Apoſtolici ardoris ſigna exhibuit in Luſitania, vt communi omnium voce Apoſtolus dictus ſit. quod nomen non ſolum ipſe dum vixit, & poſt obitum obtinuit; verùm in illius memoriam, ac venerationem, quà Luſitanum imperium per Europam, Africam, Aſiam, & nouum patet orbem, omnes de Societate IESV Apoſtoli nominantur. tantum enim fidelis Dei ſeruus apoſtolicis factis, & ſanctitate promeruit, vt non ſolum ſibi glorioſum nomen, ſed ſuis etiam comparauerit.

Ex Luſitania in Indiam ſoluit: nec vllis regij Prætoris precibus adduci vnquam potuit, vt viatici nomine aliquid acciperet præter vilem centonem. Mendicando victum quærebat in naui: in publico dormiebat, nautico fune pro lecto vtens: ægrotis omni ope ſemper præſto erat; illis cibos, ſi indigerent, non ſolum à ditioribus procurabat, ſed propria etiam manu, & induſtria parabat, ac diuidebat, non veritus etiam illorum veſtes lauare, aut aliquod officij genus, quamuis viliſſimum, illis exhibere; in quibus pru-

prudens Chriſti ſeruus ipſum Chriſtum ſemper agnouit, & veneratus eſt. Vt ſacramenta illis miniſtraret, periclitantibus adeſſet, & mœrentes ſolaretur, totas noctes vigilabat indefeſſus, diebus in ſummo labore, & oratione tranſactis; vnde aliqui dicere ſoliti ſunt, Franciſci delitias eſſe præter orationem, ægrotis inſeruire. Quod viuendi inſtitutum non ſolum in hac, ſed in omnibus nauigationibus, in quibus deinceps magnam vitæ partem poſuit, conſtantiſſime retinuit. Nec ſolum in mari eius charitas ita in pauperes, & ægrotos eluxit, ſed dum in vrbibus moraretur, nihil ab hoc inſtituto vnquam remiſit. Quin omnibus omnia factus, vt Chriſto omnes lucrifaceret, reliquos homines, qui vel propter pinguiorem fortunam, vel propter valetudinem ea opera non indigebant, alijs non minoribus officijs proſecutus ſemper eſt; nullique vnquam labori pepercit, quo proximorum ſaluti prodeſſe poſſet.

Indiam vt attigit poſt tàm longam nauigationem, quæ annum tenuit, curando corpori nullum tempus dedit; ſed ignem, quem in illas prouincias mittere venerat, ſtatim cœpit ſpargere. Pueros, ac rudem plebem per vrbem tintinnabulo vocabat, cogebatq. in aliquam Eccle-

ſiam, in qua omnes doctrinam christianam edocebat ea ſpiritus efficacia, vt altiſſimè in omnium corda penetraret, veluti doctrina ipſa Apoſtolorum. Orationes per plateas, ac domos vt decantarent, omnibus perſuaſit, & in domibus ſuis familiaribus eas traderent. Qui mos ab eo inductus, hodie in India; magna Dei gloria, perſeuerat.

Adultos ad confeſſionem, ac pœnitentiam peccatorum, christianæque vitæ ſanctitatem omnibus officijs inuitabat. ethnicos ab idolorum ſeruitute ad veram filiorum Dei libertatem indefeſſo ſtudio, & per aperta vitæ diſcrimina vocare nuſquam deſtitit, in ignotas, & abditas penetrans prouincias, nudis ſæpe pedibus, laceris veſtibus, & mendicis. Qua in re ita ſerui ſui conatibus Deus adfuit, clariſſimis, & Apoſtolorum ſimilibus miraculis ſermonem illius vbique confirmans, & interius auditorum corda mouens: vt multa centena hominum millia ad fidem conuerterit, & baptizauerit, multos vitiorum cœno pertinaciter immerſos, magnis ad id ſuſceptis peregrinationibus, nauigationibus, & corporis afflictionibus, extraxerit.

Multa ſunt Regna, Prouinciæ, & Inſulæ, per quas Cæli, ac Romanæ Sedis Nuncius verbum

Dei ſeminauit. Tandemque dum aditum Euangelio quærit in vaſtiſſimum Sinarum imperium, laboribus ſupra humanas vires pro Dei gloria fractus, & cæleſti Chriſti videndi ardore extenuatus, in Sanciano deſerta inſula ad patriam, & nuptias Agni euocatus fidelis ſeruus, in gaudium Domini introiuit.

DE VIRTVTIBVS.

APOSTOLICI huius viri clariſſimarum virtutum inſignibus excellens ſanctitas per RR. PP. Rotæ Auditores firmata, & per Sacram Rituum Congregationem legitimè comprobata, aperte ex dicendis manifeſtatur.

DE FIDE.

FIdes in excellenti gradu in eo floruit; quam non ſolum per Sacramentorum deuotam ſuſceptionem, & indefeſſam miniſtrationem profeſſus eſt: ſed heroicis etiam operibus; ſuſceptis ad eam prædicandam per barbaras, & ignotas prouincias, ac maria magnis peregrina-

tionibus & nauigationibus. per aperta vitæ pericula, & ſine vllo humanæ opis auxilio; exprimens in ſe ipſo Euangelicæ doctrinæ, quam prædicabat, puritatem, & ſanctitatem. Attulitque eius fides in millia millium per vaſtas illas prouincias propagata; & allatura in poſterum eſt fructum benedictionis in horrea Domini. Ex quibus rebus ea virtus eminenter in illo claruiſſe patet.

DE SPE.

Firmiſſimam habuiſſe ſpem planum eſt, cum in eo omnia illa abundanter concurriſſe probentur, quæ cum tali ſpe indiſſolubili nexu ſociantur: nempè Deſpectus temporalium rerum, voluntaria ærumnarum Perpeſſio, Aggreſſio difficilium, Securitas in periculis, Gaudium in aduerſis. Nam Deſpectus temporalium apparet, quòd ſpretis mundanis honoribus, diuitijs, feudalibus caſtrorum ſucceſſionibus, dignitatibus, & commodis humilem vitam, religioſamque paupertatem ſub obèdientia in viridi ætate eſt amplexus. Quò ad voluntariam ærumnarum Perpeſſionem; euidentiſſime conſtat illa: quia cunctis reiectis commodis, ærum-

nas plurimas, maximosq. labores propter Christum voluntarie suscepit, vt inferius suo loco designabitur: ita vt quanto maiores illius fuerunt labores, & grauiores ærumnæ, tanto etiam in eo feruentiorem spem fuisse affirmandum sit. Quo ad Aggressionem difficilium, illam docent plurima ardua, difficilia, & humanas vires prorsus excedentia, quæ toto vitæ cursu perfecisse probatur; inter quæ vnum tantum, ne longior sim, narrandum censui. videlicet admirabile illud: quòd, cùm magnis itineribus per montium cacumina numerosus Badagarum exercitus in Regnum Trauancoridis, atque Promontorium Comorini furens excurreret in ruinam Christianorum, quos ipse baptizauerat; Xauerius solus, inuictæ in Deum fiduciæ clypeo tectus, obuiam barbaris processit, militesque seuerè increpauit. Stetit illico exercitus immobili vestigio, nec progredi vlterius potuit. quin etiam ducibus pergere volentibus respondebant milites, progredi se nequaquam posse, & cernere è regione astantem cum Xauerio virum quendam magnum, & maiestate terribilem, nigra veste indutum, qui eos terrebat: neque ardorem ex vultu atque oculis emicantem ferre se diutius posse. Quod cum ipsi etiam duces experi-

experirentur; retrocessit totus exercitus, atque ab incepto destitit; victorque Xauerius Christianos, quos Christo pepererat, à cæde, & rapinis liberauit.

Aggressionem difficilium ostendunt etiam cum admiratione tot peregrinationes susceptæ ad infideles populos, incognitos, & barbaros cum aperto vitæ periculo, solo studio diuinæ gloriæ propagandæ. Securitatem in periculis in illo floruisse certissimum est, cùm probetur sine cura fuisse in medijs curis, & sæpius sine metu fuisse imminente naufragio, securum ingruentibus hostibus, securum in infirmitatibus ipsis: ita vt firma spes in Deo, quæ in illo vigebat, certam securitatem in periculis ei præstaret non secus, quàm anchora naui in fluctibus præstat; & in Domino confidens nihil timeret, possetque cum Dauide canere: *Si exurgat aduersus me prælium, in hoc ego sperabo.*

Postremo quoad gaudium in aduersis, illud eminenter probat continua hilaritas animi, promptaque voluntas, quibus non solum sine mœrore, sed cum Apostolo ad Rom. 5. glorians in spe filiorum Dei, tot labores, & ærumnas, ac pericula, & aduersa passus est, iustè, ac piè viuens in hoc sæculo, expectans beatam spem, & aduentum

tum magni Dei, qui ſeruum, quem vigilantem, & laborantem cum gaudio inuenerit, ad gaudium vocat æternum.

CHARITAS.

CHaritatem, virtutum præſtantiſſimam, Seruum iſtum Dei habuiſſe in eminenti gradu tàm erga Deum, quàm erga proximum, euidenter probatum eſt.

DE CHARITATE IN DEVM.

NAm quoad Deum, Charitatem illius oſtendit exacta obſeruantia mandatorum ipſius etiam Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti approbatione, qui dixit Ioan. 15. *Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, ille eſt, qui diligit me*. Quàm exactè verò fidelis iſte ſeruus Domini mandata ſeruauerit, colligitur ex puritate conſcientiæ, ex aſſidua meditatione diuinæ legis, ex horrore cuiuſque etiam leuiſſimæ tranſgreſſionis, ex ſtudio quod adhibebat, vt ab alijs diuina præcepta ſeruarentur, ex voluntaria paupertate, caſtitate, & obedientia: in quibus tantum excelluit, vt non ſolum is, qui ex ad-

uerſo eſt, nihi habens de illo dicere, obmuteſceret; ſed omniū lingua, ac vocibus, tam à chriſtianis, quàm ab idololatris non niſi Sanctus communiter diceretur. quæ fama non niſi exactiſſima diuinæ legis obſeruatione colligi poteſt.

Probant eandem charitatem frequentia, & familiaria colloquia, quæ longa, & quàm aſſidue cum Deo habebat. in quibus Dei amore taliter incendebatur, vt ſæpe vultu inflammato, oculis ad cœlum affixis, diuinitus à terra eleuaretur: quaſi in cœlum, vbi erat illius theſaurus, & propterea cor, etiam corpus raperetur. & ſæpè non valens reſiſtere abundantiæ dulcedinis diuini amoris, clamauerit: SATIS EST DOMINE, SATIS EST.

Oſtenditur eadem Charitas per extinctionem timoris in ſubeundis periculis, & arduis operibus aggrediendis amore Dei. nam perfecta Charitas foras mittit timorem. ille verò tantum abfuit à timore, vt propter Deum non timuerit naufragium, peregrinationes per inuia, & deſerta loca non formidauerit, nec feros ethnicorum mores expauerit; quamuis ab omnibus vno conſenſu exitium ſibi imminere denunciaretur. Nec minus elucet eius eximia in Deū Charitas ex contemptu rerum humanarum, & mortis;

qui

qui in tota huius Serui Dei vita ita elucet, vt verè cum Apoſtolo poſſet dicere: *Quis nos ſeparabit à Charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an fames? an nuditas? an periculum, &c. in his omnibus ſuperamus propter eum, qui diligit nos.*

Nec minus eandem teſtabatur Charitatem, continuò de Deo meditando, dulces de illo ſermones habendo, cunctos ad illius amorem hortando. iaculatorias orationes ex inflammato pectore etiam in medijs turbis emittebat tanta dulcedine; vt audientes ad Dei amorem accenderet: quin & dormiens in has voces frequenter erumpebat. MI IESV, DVLCIS IESV: non ſolum in vigilia, ſed in ſomno IESVM in ore, & corde habebat. quod ardentiſſimæ charitatis ſignum eſt clariſſimum.

DE CHARITATE IN PROXIMVM.

CHaritas verò in proximum feruentiſſima in eo probatur non ſolum ex præmiſſis de Charitate erga Deum: ſed etiam ex pijs operibus, in quibus ſe continuò exercuit, ſeruiendo ægrotis hoſpitalium locorum, illis cibum proprijs manibus miniſtrando, ſordes illorum purgando, lectulos verſando, & ſternendo. ſinu

amplexuq. fouebat quantumuis vlcerosos, & tabidos; cum illis crebrò pernoctabat; extremum agentibus spiritum assistebat; mortuos abluebat, & sepulturæ tradebat; omniaq. alia quantumuis vilia seruitia, & charitatis officia eisdẽ præstabat indefessus Dei Seruus, omnibus omnia factus.

Nec minus eadem Charitas in proximos colligitur ex beneficentia, qua maximè eluxit in pauperes, illis non solum quæ habebat benignè diuidendo: sed etiam ab alijs, vt illis daret, sæpissimè ostiatim postulando: omnia in egenos, & desolatos distribuendo tanto amoris sensu, & voluptate; vt non solum Pater pauperum communiter diceretur: sed etiam illius delitias pauperes esse, & orationem permulti affirmauerint. Eximia pietate fuit erga carceratos. illos crebrò visitabat, verbis consolabatur, cibo potuq. reficiebat, spirituali alimonia confirmabat, causámq. illorum, quantum modestè poterat, agebat. idque tàm sedulo, vt sæpissimè domum rediret post occasũ solis; quin tàm longa sentiret ieiunia, cuius potissimus cibus erat Christi voluntatem facere.

Ardentem etiam Charitatem in proximos probauit per tantum tempus pueros christianæ fidei elementa docendo; rudibus adultis christianam legem vberius explicando; peccatores omni

conatu ad officium reuocando; infidelibus discussis errorum tenebris Euangelicam lucem aperiendo; vehementissimo zelo animarum, quo semper flagrasse ostendunt satis quæ hactenus diximus, & alia charitatis officia; quibus nil aliud quærebat, præter animarum salutem; quas ita diligebat; vt sanguinem pro illis dare paratum se esse ostenderet ipsis periculis, & laboribus, quos intrepidus ob illarum salutem aggrediebatur, armatus Domini exemplo, qui *Prior dilexit nos, & lauit nos à peccatis sanguine suo.*

DE ORANDI STVDIO.

HAbuit hic Seruus Dei eminenter orandi studium, quod charitatem indiuiduè comitatur: cum nemo amet, qui non cupiat cum eo esse, & agere, quem amat; cumque per orationem cum Deo simus, & agamus. Excelluisse igitur illum tàm in vocali, quàm in mentali oratione probatur, non solum ex frequenti assiduitate, sed etiam ex feruenti efficacia, & delectatione, quibus orare solitum fuisse constat. Tantum enim ei cordi fuit assidua frequentia orandi; vt nullæ difficultates, nullæ occupatio-

nes, nulla negotia quamuis ardua, nullumque tempus illum ab ea retrahere possent, vbicunq. locorum esset. quòd si aliquando solitum, & præfinitum tempus orandi, & meditandi propter occupationes, quas Ecclesiarum sollicitudo, & proximorum amor ingerebant, defluxisset; aliud pro illo reponebat: & cum aliter non posset, illud nocturnæ quieti subtrahebat; noctes integras subinde orationi dans, vel maiorem illarum partem. Sæpiusque obseruatum fuit, post graues, & multiplices diurnos labores à media nocte, vsque ad lucem orasse, Christi exemplum secutum, qui pernoctabat in oratione Dei; immo in medijs etiam ipsis tempestatibus nihil commotus animo orationem continuabat. De nocte surgens in hortis domorum Societatis deprehensus fuit sæpe; vbi libero, & fulgenti cælo fruens totus in contemplationem diuinæ pulchritudinis rapiebatur: & vt diutius hoc potiretur bono, binas tantum, vel ad summum ternas horas quieti dabat; vt reliquum temporis meditando, orandoq. consumeret.

Feruens autem efficacia cum delectatione in orando satis demonstratur, tàm ex prolixitate orandi per integras noctes, vt supra; quàm ex illius externa facie, ex qua in ipso actu ardor

oran-

orantis ità apertè emicabat; vt totus cœlesti quodam igne exardesceret, ac in præsentes quoque flammas pietatis emitteret; qui illius aspectu ad pietatem, & Dei amorem accendebantur. Illam etiam probat extasis, quam patiebatur orans, & missam celebrans; ita vt planè à sensibus abstraheretur, nec ministrum vestem identidem succutientem aduerteret, nec ad se rediret nisi post horam. Orando talibus affluebat gaudijs; vt vix illis ferendis mortale pectus sufficeret: & ob id auditus sæpe fuit dum secreto oraret dicens: *Non plus Domine; satis est Domine*; & similia, de quibus iam diximus.

DE HVMILITATE.

HVmilitatis dono, Sanctitatis fundamento, amplissime dotatum fuisse ostenditur; cum in interna, & externa mirificè excelluerit.

Ac primo demississimè de se ipso sentiebat, se vilissimum omnium, & peccatorem maximum reputabat; omnibus inferiorem se esse affirmabat; & nihil erat tam vile, & abiectum, quo se dignum non putaret; nihil honorificum, quo se indignum non iudicaret; ita vt nulli præesse vellet, sed omnibus subesse cuperet, om-

nesque propterea vt superiores reuereretur.

Secundo eandem probauit humilitatem honorifica quæque penitus spernendo, ad suas laudes, non secus ac alij ad probra, erubescens. si quid esset vnde laus ipsi aliqua posset peruenire, vt in faciendis miraculis, studiosè id factis, & verbis cœlabat, & sociorum, aliorumque meritis, & intercessionibus adscribebat.

Auctoritatem amplissimam Legati Apostolici, qua instructus in Indiam missus fuerat, non solum non iactauit: sed data opera texit, quasi gladium in vagina: adeo vt per decem annos nemo illum Nuncium Apostolicum sciuerit, præter Episcopum Goanum: nec nisi semel, vltimo quasi remedio ad Dei gloriam procurandam, ea potestate vsus est, re prius cum Episcopo Goano communicata, & illius permissa arbitrio.

Eadem humilitas ostenditur ex propria sui abiectione: nam Christum imitatus, cum diues esset, omnium egenus fieri voluit; & dum lautè ex suo posset, ex alieno precariò victitare maluit, abiectissimo vestitu semper vsus. Patet etiam ex quotidianis exercitijs, & actionibus, quibus sollicitam operam præstitit tàm in Indica nauigatione, quàm in domibus hospitalium Indiæ, viliora quæque ministeria, vt iam dictum

eſt, hilariter & ſponte eligendo: ex humili reuerentia oſtenditur; qua ſemper veneratus eſt Epiſcopos, Sacerdotes, & ſuperiores quoſcumq. adeo vt, cum B. Ignatio ſuo ſuperiori ſcriberet, nonniſi genibus flexis ſcriberet reuerentiæ cauſa. Multaque ſunt alia, ex quibus planiſſime colligitur, Chriſti veſtigia Xauerium fuiſſe ſecutum, qui de ſe dixit: *Mitis ſum, & humilis corde.*

DE PAVPERTATE.

PAupertatem Euangelicam, quam vouit, perfectiſſimè ab illo ſeruatam fuiſſe demonſtrat ratio vitæ, quam ſemper ſeruauit in victu, veſtitu, ſuppellectili, itineribus, habitatione. Victus namque fuit parciſſimi; non eo ſolum, vt corpus affligeret: ſed etiam, vt voto paupertatis ſatisfaceret; vtque verum pauperem ageret, quodcumque ſibi ab alijs vltro ſubminiſtrabatur, & ea quæ ſolitus erat ipſe per ſe mendicare, alijs pauperibus diſtribuebat, contentus ipſe quolibet vili cibo, & pane obuio: vt latius dicemus dum de pœnitentia agetur.

In veſtitu verò non minus tenax paupertatis apparuit. erat enim plerumque attritus, reſartus,

tus, & aſſumentis varijs interſectus; in ſumma optimarum veſtium copia, quæ certatim illi ab omnibus offerebantur.

In ſuppellectili præterea eius paupertas valde reſplenduit. Eius in cubiculo nihil aliud elucebat, niſi ipſa paupertas: nudi namque erant parietes: lectulus potius ad arcendum ſomnum aptus; quàm ad conciliandum, vt pote ſine culcitra, ſine lodicibus, vilibus tantum ſtragulis, duro ceruicali adiuncto: & præter iſta non aliud quidpiam erat in cubiculo, quàm pauci libri ſibi, vel alijs neceſſarij.

In itineribus conficiendis, quæ tam longa, tam multa, tam difficilia fuere, tot longinquis peregrinationibus in vltimas terras ſuſceptis, ſtudiũ paupertatis ſuum maxime probauit; nullo alio vectore, quàm baculo pro equo, & vehiculo vſus eſt, pedes ſemper incedendo, & non rarò ſine calceis, ſine alio tegumento plantarum. Viaticum non in pera, & ſacculo, ſed in Dei benignitate, & aliena pietate repoſitum habebat; nullum ſecum ferre ſolitus; niſi vbi per deſerta, & inuia loca eſſet incedendum; & tunc nil aliud parabat quam cibum caſtrenſem, & caſtigatiſſimum. Et in toto longo, ac impedito itinere Meacenſi aſſa tantum victitauit oriza. Nec via-

toriæ veſtes luculentiores erant, quàm cibus. adeò pannoſus ſe in viam dabat, vt aliquando pueris ridiculo eſſet. E Luſitania in Indiam ſoluens, precario ſemper in naui victitauit: nec ab illo inſtituto precibus Regij Prætoris vllatenus abduci paſſus eſt. Idem inſtitutum in nauigationibus reliquis ſeruauit: nunquam aliò diuertere ſolebat; quàm in publicas domos hoſpitalium: vt quemadmodum precario veſcebatur: ita mendicato hoſpitaretur. hoc in Italia, hoc in Luſitania, hoc in India ſemper præſtitit.

DE MORTIFICATIONE, ac Pœnitentia.

MOrtificationis ſtudium, & opera pœnitentiæ in eo tales fuiſſe conſtat; quales ad inſignem, & excellentem requiruntur ſanctitatem.

Primo, eximia fuit in eo abſtinentia cibi; cum non ſolum carnis, & vini; ſed etiam panis triticei vſum procul à ſe abdicauerit. In priuata domo, & quoties apud alios non veſceretur; de induſtria inſulſis, & vilibus vtebatur cibis, ac parciſſimè.

Secundo, manifeſte colligitur ex maceratio-

ne carnis. corpus enim frequentiſſimè flagellis cædebat, quandoque æneo filo contextis; quæ etiam ferreis punctis, & ſtellulis de induſtria exaſperabat; ita vt ſanguinem copiosè profunderet. Somno nonniſi breuiſſimo corpus recreabat, incommodè vel humi, vel fune nautico iacens, vel lectulo vilibus ſtragulis, vt ſupra dictum eſt, parato: reliquum noctis orationi, & contemplationi dabat, vel ægrotis viſendis. Quin extra ſolitum ſuum longe plura, & maiora pœnitentiæ opera exercebat. ſæpius namque per plures dies ab omni cibo abſtinuit: & aliquando à Dominica paſsionis vſque ad Sabbatum maioris hebdomadæ; ſæpe per biduum, vel triduum, quandoq. per quatuor totos dies, præſertim in principio ſuæ conuerſionis. quando etiã, vt doloris ſenſu magis cruciaretur; funiculis ſibi adeo arcte coxendices, & lacertos conſtrinxit, vt, cum plures dies eo in cruciatu iter agendo perſeueraſſet, animo repente deſtitutus præ doloris magnitudine in media via conciderit: vinculis in carnem tam alte depreſsis, vt medici vulnus inſanabile iudicauerint: actumque de eius vita eſſet: niſi miraculoſe vincula rupta fuiſſent ſine ope artis humanæ.

DE FORTITVDINE, ac Magnanimitate.

FOrtitudine, Magnanimitate, & Patientia in laboribus tolerandis,& ſuperandis heroice, & inſigniter à Deo dotatus fuit, mundum vicit ſui ipſius abnegatione:Chriſtum ſecutus, honores, & dignitates ſibi oblatas ſpreuit conſtanter: vitam religioſam,vilem, & pauperem elegit, & fortiter retinuit: eluxitque ſæpe eius animi fortitudo, quòd plagis, & puſtulis pauperum mendicorum lauatis,aquam ipſam quà illas abluerat, non ſemel biberit.

Nec ſolum tam glorioſa de ſe ipſo victoria eius emicuit inuictus animus: ſed etiam in aggrediendis rebus arduis propter Dei amorem, & in ſuperandis difficultatibus. Longinquas regiones, ac prouincias adijt, vitæ ſpreto periculo: nec barbarum, & efferum in hoſpites incolarum ingenium timuit ad chriſtianam manſuetudinem inuitare,à quibus ſibi mortem paratam eſſe audiebat. Ab anno milleſimo quingēteſimo quadrageſimo primo; quo in Indiam nauigauit vſque ad annum milleſimum quingenteſimum quinquageſimũ ſecundum,quo diem clauſit ex-

tremum ,multas diuersarum nationum, & linguarum prouincias prædicandi Euangelij causa peragrauit; contractis etiam ob assiduos labores morbis grauissimis: sæpius naufragium passus est: æstus, frigoris, nuditatis, vigiliarum, sitis, famis incommoda diutissimè sustinuit. nudis pedibus inter vepres, & sentes longissima itinera perfecit. contumelijs, probris, irrisionibus, & omnis generis illusionibus, & iniurijs appetitus: verbera insuper, lapidationes, ac sputa passus, omnia semper non solum æquo animo, sed sibi plaudente, illius verè discipulus, qui Apostolis dixit. *Cum vos oderint homines, & cum separauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen vestrũ tanquam malum propter filium hominis: gaudete, & exultate:* Deoq. propterea in omnibus gratias hilaris, & humilis agebat; & pro illusoribus, ac persecutoribus deprecabatur.

DE FAMA SANCTITATIS, & nomine Apostoli.

PRopter hæc non immerito, Beatissime Pater, non solum vastissimas Orientis prouincias; sed Occidentis etiam eximia sanctitatis fama viuus, & mortuus compleuit.

vnde

vnde non alió nomine etiam viuus communiter vocabatur, nisi Sanctus, tàm à Christianis, quàm ab infidelibus: qui omnes in angustijs illum etiam absentem inuocabant; illi ægros, ac mortuos offerebant, vt sanitatem, & vitam restitueret: & quicquid illius habere poterant religiose asseruabant.

Mortuus, omnium prædicatione, est celebratus. Corpus eius Malacæ, & Goæ eximia veneratione exceptum est tanto populorum concursu; vt, cum primum Goæ expositum fuit, per multos dies cancellis, lictoribus, armato milite concursus fuerit compescendus. qui vsque ad hanc diem maximus est, confluentibus ex tota India multis cuiuscunque conditionis, sexus, & ætatis ad eius sepulcrum: vt testantur vota soluta, tabellæ appensæ, & peregrinationes solemnes. vestes, superpellicium, & alia, quibus vsus est, pro reliquijs religiosè venerantur omnes; multaque propterea, ac magna à Deo beneficia comparant. loca etiam, quibus ille aliquando diuersatus est, piè ab omnibus religiosa frequentia coluntur.

Imagines ipsius tam publice, quàm priuatim deuote à populis visitantur, & coluntur. & in promontorio Comorini in Ecclesia Cottatæ

illius

illius imago in tánta veneratione eſt; vt ethnici, & fideles propterea ad eccleſiam illam religiosè peregrinentur; nec alio nomine illam appellent niſi eccleſiam magni Patris; donaria illi offerunt, vota ſoluunt, ac beneficia à Deo illius interceſſione poſtulant, & non vulgaria ſingulis diebus obtinent. Tanta veneratione chriſtiani, & ethnici oræ Trauancoridis propè promontorium Comorinum colunt, & venerantur Xauerium: vt, cum in interioribus locis dictæ oræ duodecim eccleſiæ fuerint deſtructæ; & numquam deinceps renouatæ: ſolum eccleſia, vbi eſt poſita imago illius, hucuſq. intacta perſiſtat.

Accedit illuſtre teſtimonium præcipuorum ætatis noſtræ ſcriptorum de inſignibus virtutibus huius eximij viri, & de opinione ſanctitatis, quam habet in toto orbe chriſtiano. quadraginta ſunt, fermè omni exceptione maiores; vtpotè Cardinales, Epiſcopi, Sacerdotes, Religioſi, Iuriſconſulti, aut alia prærogatiua inſignes; qui ſingulare teſtimonium de eius ſanctitate protulerunt; omnes ordinatim nominati in iam dicta relatione Auditorum Rotæ.

Concurrit vehemens deſiderium, & ſumma expectatio totius vbique Eccleſiæ ob continuatam perſeuerantiam prædictæ opinionis ſancti-

tatis,

tatis, quæ nōn ſolum eius morte latius propagata eſt; ſed in dies magis, ac magis propagatur.

Poſtremò ſuperadditur honeſtiſſimus titulus Apoſtoli; quem ſummo conſenſu Hiſpaniarum populi, & Indiæ illi detulerunt: apud quos non alio appellatur nomine, niſi Apoſtolus. quod non ſolum mirabili præſagio Mariæ Magdalenæ eiuſdem Xauerij ſororis natu maioris (de quo ſupra egimus) verum inſigni miraculo Chriſtus illi confirmaſſe videtur: cum illum linguarum dono exornauit, quo Apoſtolos ad prædicationem Euangelij inſtruxit.

DE DONO LINGVARVM.

DIuerſarum namq. gentium linguis, quas non didicerat, cùm eas Euangelij cauſa adiret, ita eleganter, & expeditè loquebatur, ac ſi ibi natus, & educatus eſſet: & contigit non raro, vt eum concionantem diuerſarum nationum homines, ſua quiſq. lingua planè, & politè loquentem audiuerit. id quod pro maximo miraculo ab ea gente habitum, non ſolum auxit venerationem Xauerij; ſed multos etiam ad fidem conuertit. Voluit enim Deus, qui illum ad prædicationem Euangelij in illis prouincijs

ſegregarat; vt, ſicut in cæteris apoſtolicum ſpiritum acceperat: ſic etiam dono linguarum Apoſtolis ſimilis eſſet: & vt non ſolum ſpiritus feruore eximio; ſed etiam varijs linguis magnalia Dei vbique loqueretur.

DE GESTIS IN CAVSA:

QVibus ſic ſummatim relatis de vita, heroicis virtutibus, & actionibus huius Serui Dei Xauerij.

Ad ſecundam partem circa res ordinatim geſtas in huiuſmodi cauſa deueniendo iuxta præmiſſum ordinem, Sanctitati Veſtræ exponitur; qualiter anno à Xauerij obitu ſexageſimo; cum fama Sanctitatis, & miraculorum vndique in ore Chriſtiani populi celebris eſſet: placuit fel. rec. Paulo Quinto ad preces Societatis IESV committere DD. Cardinalibus Sacræ Rituum Congregationi Præfectis; vt ſuper recognitione proceſſuum per ordinarium Indiarum, Goæ, Coccini, Bazzaini, & Malacæ ad inſtantiam Ioannis Luſitaniæ Regis, vt dictum eſt, fabricatorum; ac ſuper fama ſanctitatis, & miraculorum, ac populorum deuotione in genere inquirerent, & referrent: an talia viderentur, vt ad ſpecia-

ſpecialem inquiſitionem procedendum foret. quæ Sacra Congregatio, annuente eodem Paulo Quinto, ſub die vigeſima Martij anno milleſimo ſexcenteſimo decimo deputauit bon. mem. Cardinalem Pamphilium: qui auctoritate Apoſtolica, ac eiuſdē Sacræ Congregationis Rituum nomine per ſe ipſum, vel aliquem Prælatum, ſeu Prælatos ab ipſo eligendos in Vrbe, cum notarij deputatione, prædicta omnia perageret. qui Cardinalis, electo prius Nicolao Rogeto in notarium, ad omnia prædicta abſoluenda deputauit Rotæ Auditores, Horatium Lancellottum deinde Cardinalem, in cuius locum ſubrogatus fuit Ioannes Baptiſta Coccinus eiuſdem Rotæ Decanus; Franciſcum Sacratum tunc Archiepiſcopum Damaſcenum, modo ob eius inſignia in Eccleſiam merita Cardinalem; & Io. Baptiſtam Pamphilium: coram quibus exhibitis per legitimum procuratorem articulis, ſuper generali inquiſitione famæ ſanctitatis, & miraculorum Xauerij, examinati fuerunt duodecim teſtes, cum interrogatorijs; & ſeruatis alijs de iure ſeruandis.

Mortuo Cardinali Pamphilio eadem Sacra Rituum Congregatio ſub die prima Septembris ſubrogauit Cardinalem Lancellottum: à quo

 depu-

deputato Ioanne Viſeto notario in locum Nicolai iam defuncti; productiſque proceſſibus huius cauſæ informatiuis, illiſque fideliter interpretatis à deputato interprete, & in forma recognitis: abſoluta quoq. generica informatione Romæ vt ſupra, ſumpta: eadem Congregatio referente eodem Cardinale Lancellotto decreuit, ſufficiēter, & abundanter conſtitiſſe de fumo ſanctitatis, vitæ, morum, & miraculorum, ac populorum deuotione erga Seruum Dei Xauerium: ptoinde poſſe ad ſpecialem inquiſitionem procedi.

Vnde idem Paulus Quintus per ſpeciale reſcriptum commiſit eiſdem tribus Auditoribus; vt cauſam huiuſmodi reaſſumentes, omnia acta, & proceſſus viderent; noua iura in Curia, & extra compulſarent; nouos etiam teſtes interrogarent; litteraſq. remiſſoriales, & compulſoriales, prout opus eſſet, decernerent, & relaxarent: prout præuijs legitimè productis articulis, pro ſpeciali inquiſitione decretæ, & relaxatæ fuerūt ad Archiepiſcopū Olyſiponen. ad Epiſcopos Pampilonen. Baionen. & Iacen. pro Ciuitate Pampilonæ; ad Archiepiſcopum Goanum, ſeu eius Vicariū pro Ciuitate Goæ in India; ad Epiſcopum Coccinenſem, ſeu eius Vicariū in India pro Ciuitate Coccini; ad Epiſcopū Malacenſem, ſeu eius Vicarium

pro

pro Ciuitate Malacæ item in India.

Quibus litteris ſic expeditis, dum in partibus executioni mandantur: fuerunt hic Romæ ab eiſdem tribus Auditoribus alij examinati teſtes ſuper articulis in ſpecie, ipſis prius citatis, & cum interrogatorijs, & alijs de iure requiſitis.

Tranſmiſſis deinde ad vrbem proceſſibus remiſſorialibus, & compulſorialibus; qui vigore dictarum literarum in partibus fabricati ſunt, illiſq. per fidelem portitorem conſignatis, ac per deputatos ab Auditoribus fideliter interpretatis, productis, & recognitis; inſtante procuratore Societatis IESV, nomine etiam Sereniſſimi Hiſpaniarum Regis, & aliorum multorum Principum, & totius Indiæ Cleri; vt ad vlteriora procederetur: tres Auditores prædicti viſis omnibus, & ſingulis proceſſibus iam dictis, illiſq. maturè diſcuſſis, & examinatis: in pluribus Congregationibus, ſingillatim ſingulos legitimos, & legales, teſteſque in illis contentos rite, & recte examinatos, ac eſſe in forma probanti, declararunt: & examinatis virtutibus, & actionibus per particularia dubia cum longa temporis maturitate; cauſa demum inſtructa iuxta canonicas ſanctiones, de ſanctitate, ac excellentia vitæ, ac miraculis conſtare cenſuerunt: ſuamque ſu-

per præmissis relationem fecerunt eidem fel. rec. Paulo Quinto. quam relationem V.S. mensibus elapsis ad eandem Rituum Congregationem discutiendam remisit.

Nos vero, Beatissime Pater, relatione Auditorum Rotæ accepta, & super illa pluribus habitis sessionibus, diligenter, & accuratè discussis eorundem Auditorum assertionibus, & conclusionibus, vnanimi voto censuimus: omnes supradictos processus authenticos, & validos esse: prout etiam censuimus, probationes in illis processibus contentas, super sanctitate, excellentia fidei, & præclaris miraculis Serui Dei Francisci Xauerij fuisse legitimas, & sufficientes. Quæ si Sanctitas Vestra talia esse statuat, vt ad Canonizationem sufficere videantur: quæ supersunt tertio loco dicenda, de miraculis in particulari breuiter prosequar.

DE MIRACVLIS.

EX multis miraculis, quæ in processibus continentur in vita, & post mortem à Seruo Dei Xauerio patrata, pauca hæc collegimus.

1. Aqua maris salsa facto signo crucis efficitur dulcis.

Cum Pater Franciscus Xauerius ad Sinas contenderet in magna naui Sanctæ Crucis, in qua quingenti erant vectores, cessantibus ventis tanta fuit malacia; vt per quatuordecim dies eodem hærere loco nauis coacta fuerit: neque in illa maris vastitate vllus locus, vel insula appareret, vnde possent auxilium petere: propterea aquæ penuria ita laboratum est; vt præ siti multi iam ex vectoribus morerentur. Adeunt igitur omnes Xauerium, & enixè petunt; vt tanto malo opem ferat: ille post longam orationem, benè in primis sperare iussit de diuina prouidentia, eos non esse perituros certo affirmans. deinde vocato nauarcho, & nautis, reliquisque vectoribus, iubet illos sumere aquam ex mari, atque dolia, vrnas, ac vasa omnia nauis impleri, quam cum degustassent salsam repererunt. tunc Xauerius eleuatis in cælum oculis, magna in Deum fiducia, facto signo crucis aquam maris, quam in vasis illis collegerant, benedixit, & præcepit, vt iterum degustarent: cui obtemperantes aquam illam dulcissimam, & optimam

reperertunt. quo miraculo vectores Xauerium ſanctum acclamarunt: & Mahometani aliquot, qui aderant, cum vxoribus fidem receperunt, aquam deinde illam, quæ abunde ſuperfuit ex nauigatione, in varias prouincias, & vrbes Indiæ diſtribuerunt: qua multi ægroti ſanitatem miraculoſe receperunt.

II. Puer mortuus ad vitam reuocatur.

Puer quidam peſtilenti febri correptus Mutano in oppido Indiæ Orientalis; veſte funebri, hoc eſt ſindone, de more illius gentis obuolutus, & conſutus per vigintiquatuor horas aſſeruatus, ſepulturæ mandandus efferebatur magno parentum eiulatu. occurrit Xauerius, qui tunc in eodem oppido operam nauabat conuertendis ethnicis, & erudiendis in fide chriſtiana ijs, quos baptizauerat: itaque parentum orbitatem miſeratus, genibus flexis, & oculis ad cælum eleuatis, Deum orauit pro pueri vita, & corpus aqua benedicta aſperſit: deinde iuſſit funebrem veſtem reſcindi; & cum cadauer appareret, cruce illud ſignans, atque manu apprehendens, in nomine IESV viuere iubet, & ſtatim puer ſurrexit viuus; cumque ſanum, & viuentem parentibus tradidit.

dit.

dit. & in memoriam, & honorem huius miraculi eo in loco crux ab incolis erecta fuit magna omnium celebritate.

III. Mortuus, qui per diē fuerat sepultus, suscitatur.

Cum Seruus Dei in promontorio Comorino concionem ad populum haberet in ecclesia, in qua die præcedenti sepultus fuerat quidam defunctus: ipseque Xauerius difficultatem magnam pateretur in conuertendis ethnicis, qui aderant: orauit aliquantulum pro eorum conuersione; & peracta oratione, vt ad Christum illos adduceret; iussit sepulcrum, in quo cadauer defuncti iacebat, aperiri; & populo significauit, placuisse Deo, iterum mortuum illum ad vitam reuocare, vt ipsi conuerterentur: patefacto igitur sepulcro, & rescissa veste funebri, qua defunctus erat inuolutus, apparuit cadauer. tunc verò oratione à P. Francisco pro vita illius Deo facta, statim surrexit viuus. quo viso miraculo vehementer omnes admirati sunt, Deum laudantes, & admirantes Xauerij sanctitatem, & infideles illi, atque multi alij propter hoc miraculum christianam fidem susceperunt, & baptizati sunt ab eodem patre.

IV. Dum Missam celebrat altius cubito à terra eleuatur.

Dum Xauerius Teuanapatano in portu oræ Coromandellis, & alijs etiam in locis Indiæ Orientalis Missæ sacrificium celebraret: visus est ab vniuerso populo, qui aderat Missæ, altius cubito sustineri diuina vi sublimis à terra. Quam rem omnes habuerunt pro miraculo, & dono particulari Xauerio concesso: eumque deinceps, vt virum sanctum venerati sunt; credideruntq. famæ, quæ de illius sanctitate, & miraculis vulgabatur.

V. Puer in puteo suffocatus, & mortuus ad vitam reuocatur.

In ora Piscariæ Indiæ Orientalis apud oppidum Combuturè, cum puer filius mulieris eiusdem loci indigenæ casu in puteum cecidisset; & iacens per multas horas sub aquis suffocatus esset; mater, & eius cognati mortuum indè extraxerunt; cumque eum ad sepulturam flentes deducerent, accurrit Dei seruus Xauerius ex proxima ecclesia sancti Stèphani, quò venerat ad celebrandam Missam: quem cum vidisset

mater

mater pueri; eum deprecatur, vt vitam filio reddat: at ipse lacrymis matris commotus, & misertus pueri casum, propè accedens, oculis eleuatis, in genua prouolutus, pro vita pueri orat: eiusque manu apprehensa, inquit: In Nomine Iesu Christi surge; & confestim puer surrexit viuus, & illum sanum tradidit matri suæ, & cognatis. Omnes ergo, qui aderant, tanto miraculo obstupefacti, cœperunt clamare Miraculum: & gratias Deo egerunt, qui meritis, & intercessione Patris Xauerij illud operatus est; Xauerius verò præcepit eis, ne cuiquam rem gestam narrarent.

VI. Cæco visus restituitur.

Dum Xauerius in Iaponia ethnicis fidem prædicaret, mercator quidam, quem à multis annis apud omnes constabat esse cœcum, ad eum accessit, petens, vt vellet sibi visum restituere, quo iamdiu omnino carebat: Xauerius recitato prius super eo quodam Euangelio, fecit super eius oculos sanctissimum signum crucis; quo peracto, subitò, & eodem momento aperti sunt oculi eius; & cæpit videre, ac se domum recepit iussu eiusdem Patris Xauerij. Sequenti verò die

venit

venit prædictus cœcus ad ecclesiam, quærens iterum P. Xauerium oculis tamen apertis, & claris, & prostratus ad illius pedes simul cum tribus filijs maximas ei gratias egit pro tanto accepto beneficio, affirmans se melius videre, quàm antea, cum nondum in illam cœcitatem incidisset: & postea deduxit vxorem, & totam suam familiam; petens à Xauerio, vt vellet eos baptizare, quemadmodum factum est: & vulgata fama huius miraculi inter alios ethnicos; commoti sunt vehementer quamplurimi, & plusquam trecenti conuenerunt Xauerium, petentes sacrum baptismum, quos omnes ille baptizauit.

VII. Mendicus vlcerosus miraculose sanatur.

Cum in promontorio Comorini occurreret Xauerio mendicus toto corpore vlcerosus: Pater illius plagas, & pustulas magno charitatis sensu lauit, & vt maiorem de se victoriam reportaret, hausit aquam, qua lauerat: postea in genua prouolutus, enixè precatus est Deum pro salute dicti pauperis; qui statim fuit liberatus ab omnibus plagis, atque vlceribus.

VIII. Cancer marinus deperditum in mari Crucifixum Xauerio miraculoſe defert.

Cum Franciſcus Xauerius in Inſulis Molucis ageret, atque ex Amboino ad Baranulam Inſulam nauigaret: ſæua tempeſtas exorta eſt: ad eamque ſedandam imaginem Crucifixi longam vno digito è collo detraxit, atque in mare immiſit; dumque illam manu detinet deſuper ex nauigio, forte accidit, vt ex manu dilaberetur, atque in medium mare decideret: qui caſus Xauerium tantopere afflixit; vt magni doloris ſigna dederit. Sequenti vero die ad Inſulam Baranulam peruenerunt, in qua eſt oppidum Tamalo, quod vectores nauigij, nautæque petebant. quare nauigio ad terram applicato deſcendens Xauerius cum ſocio per ipſum littus iter faciebat, quo Tamalum perueniret: dumque medium milliare peregiſſent, atque à loco amiſſi Crucifixi multis iam milliaribus diſtarent: ecce tibi marinus cancer cum prædicto Crucifixo è mari erumpit in littus, quem chelarum vtrinq. morſibus eleuatum, & erectum geſtabat: & ſic ad Xauerium feſtinus accurrit, atque ante ipſius conſpectum ſtetit. at Xauerius in genua ſe prouoluit; cancer verò expectauit, quouſque Xa-

uerius

uerius Crucifixum ex ipſius chelis apprehenderet: quo peracto ſtatim in mare vnde exierat ſe recepit: tum Xauerius deoſculatus, & amplexatus Crucifixum, brachijs ad pectus in modum crucis porrectis, humi proſtratus per ſemihoram in oratione ſtetit: idem fecit ſocius, qui ad latus adhærebat, gratias agens Domino IESV Chriſto pro tam inſigni miraculo.

IX. Scapha tempeſtate abrepta miraculoſe redit ad nauem.

Cum Xauerius ad Sinas contenderet in naui Odoardi à Gama, ſæuiſſima orta tempeſtate, ita vt omnes de ſe actum eſſe exiſtimarent: gubernator, ne repentina procellæ vis ſcapham auferret; validis eam rudentibus ad onerariam religari iuſſit. nauantes operam ſcaphæ nox oppreſſit; nec ità multo poſt abruptis retinaculis ſcapham tempeſtas abſtulit tanto impetu; vt penè temporis momento omnium conſpectum effugerit. vt vero quiſque cognatos, neceſſarioſque in ſcapha habebat: certatim eorum caſum deplorare cœperunt. Xauerius ergo vniuerſos collacrymantes intuens, bonum eos habere animum iuſſit, ac prædicit fore vt ante triduum

filia

filia remearet ad matrem; his verbis ſignificans, ſcapham ad onerariam rediturain.

Poſtero die prima luce Xauerius læto vultu prodijt in medium, ac nauarchum rogat, vt iubeat aliquem malo conſcenſo ſpeculari, num ſcapha compareat; & vbi renunciatum eſt ex malo eam non conſpici; in cubiculum ſe abdidit; ibique lacrymans bonam diei partem in oratione extraxit: indè læta nuncians, ipſos non multo poſt ſcapham eſſe viſuros, nauarchum rogat, vt vela demittat, & ſcapham expectet: reclamantibus cæteris, quòd fruſtra iam expectaretur ſcapha, & quòd ſine manifeſto periculo onerariæ expectari non poſſet: nauarchus, qui precibus Xauerij defatigatus, vela demitti iuſſerat, intermiſſo temporis ſpacio, cum ſcapha nec adhuc conſpiceretur, & nauis iam periclitari videretur, ſæuiente adhuc mari, tolli properè vela imperat: inſiſtit Xauerius rogans nautas, vt adhuc paulum expectent, certò affirmans, ſcapham nullo periculo onerariæ non multo poſt affuturam; cumque nautæ deſperata re, ac ſtimulante metu nihilominus vela ſuſtollerent: Xauerius accurrens, manuque antennis iniecta, per Chriſti mortem, & vulnera obſecrare inſtitit; ne pigeret etiam num morari parumper.

illi obtemperarunt, ipſe ſemel atque iterum; interea dum ſcapha expectaretur, & nullibi conſpiceretur, & omnes ibi ſine periculo ſe immorari non poſſe cenſerent; ſublatis in cælum manibus enixè orabat; nauarchum, cæteroſque bono animo eſſe iubens. intereà nauis expectans ingentibus agitabatur fluctibus impunè; iamque per tres ferme horas dilata omnium expectatione, pro deſperata res erat: cum repentè quidam ſcapham apparere, atque aduentare proclamat: tum verò læti omnes Deo, Franciſcoque gratulari cœperunt. vt ſcapha in conſpectu omnium fuit, confeſtim ad eam excipiendam nauis in obliquum ſtatuitur: at illa Deo ducente rectè ad onerariam tendit. aduentanti alacres nautæ funem de more eminus inijcere parabant: cum Xauerius nihil fune opus eſt, inquit, ipſa per ſe ſponte accedet ad onerariæ latus: idque omnibus miraculo attonitis ita euenit; atque ità aptè ſe applicuit, vt miſeri illi commodè exciperentur: quin etiam in medijs fluctibus retinente nemine tamdiù ſtetit, quoad religaretur ad nauim. vt ſatis appareret eiuſdem, cuius adducta fuit precibus, eam retineri.

X. *Super vrbe Tolo pluit cineribus.*

Cum Franciſcus Xauerius in Molucas Inſulas penetraſſet, & primus illas gentes ad Chriſtum adduxiſſet: vrbs Tolus, in qua ad vigintiquinq. hominum millia baptizauerat: ſuaſu cuiuſdam tyranni fidem Chriſti deſeruerat; ciueſq. eccleſia deſtructa cruces, & ſacras Sanctorum imagines per ludibrium fregerant. quam rem ægerrimè ferens Franciſcus, dolenſq. de iniuria Deo illata, & de pernicie illarum animarum, poſtquam irritas ſuas preces vidit; quibus rebellium animos ad reſipiſcendum, quoad potuit, pertentauit: chriſtianos milites ad vindicandam Dei iniuriam promiſſione victoriæ excitauit. viginti igitur Luſitani cum aliquibus Molucarum indigenis, qui omnes numerum quadringentorum explebant, expeditionem aduerſus Tolum ſuſceperunt, Franciſco ſuadente, & comite, ac felicem belli exitum promittente.

Erat arx Toli in edito loco poſita non minus armis, quàm ſitu munita: acceſſerat hoſtium fraus; nam ea parte editæ rupis, qua ſola adiri poterat, ſtimulos ferreos ſuppoſuerant, in quos ſeſe inducerent, qui propè arcem conarentur accedere. Vix Chriſtiani ad Tolum acceſſerant,

cum, Francisco ad Deũ preces fundente, ex vicini montis vertice cum horrẽdo mugitu, & fragore magnum erupit incendium, & ingens cineris, ac pumicum vis eiecta: quod nunquam in ijs partibus euenisse constat, non modo stimulos ferreos cooperuit; sed etiam arcis fastigium æquauit.

Per idem tempus terræmotus insolitus tectorum vrbis ingentem edidit stragem; ita vt plerosque hostium pauor compulerit in fugam; cineris deinde, ac pumicum copia congesta, facilem in mœnia ascensum dedit. quare arx, oppidum, totaque regio sine vllo certamine fuit subacta: & ciues, qui tali prodigio perterriti vrbem deseruerant, & in proximas syluas se abdiderant, ad Xauerium statim supplices accurrerũt, & ad eius pedes prostrati, delicti veniam petierunt. Xauerius igitur eosdem cum Ecclesia reconciliauit, inposita salutari pœnitentia; vt templa euersa reficerent, & susceptam semel Christi fidem in posterum sanctè, pieque colerent.

Communis omnium etiam barbarorum consensus fuit, hanc memorabilem victoriam diuina, non humana ope obtentam fuisse: & tam opportune flagrantis montis auxilium cum subita cineris, & pumicum congerie miraculosè inter-

intercessione, ac precibus Xauerij euenisse: qui diuinam opem suis orationibus conciliarat: vt cuius belli auctor extiterat; præcipuus quoque suis orationibus esset adiutor.

DE MIRACVLIS POST MORTEM.

1. *Corpus incorruptum perseuerat.*

MOrtuo Patre Francisco Xauerio in insula Sanciani prope Sinas, eius corpus in capsa lignea, viua calce iniecta, sub terra sepelitur; vt quamprimum exesa carne, ossa possent in Indiam deportari. quatuor inde post menses effoditur, apertaque capsa, & excussa calce, prorsus integrum corpus reperitur sine vlla tabe, ac si tunc humatum esset: ita vt color viuax, caro recens, vestimenta nulla ex parte læsa essent.

Iniecta iterum calce in eadem arca Malacam defertur: ibique aperta arca integrum sicut antea inuenitur. In templum deinde Dominæ nostræ de monte defertur, excussaque calce in nouo loculo sepelitur: noui verò loculi breuitas coegit eos, qui funeri operam dabant, corpus nonnihil comprimere, atque inflectere:

quod causæ fuit, vt ex humeris repente effluxerit sanguis.

Cum ergo ibi aliquandiu iacuisset: nono post obitum mense, sepulcro patefacto non minus integrum ex humo, quàm antea ex calce inuentum est: & velum, quo eius facies operta fuerat, propter ingestæ compressæque terræ pondus in humatione, recenti imbutum cruore.

Quo moti miraculo, qui aderant, nouam curarunt arcam intus, forisque serica, & aurea veste coopertam. sic in Indiam delatum Coccini portum primùm appulit, confluentibus deuotione, & admiratione ciuibus ad contuendum corpus. Inde Goam exportatum, celebrique, ac festa pompa à Prorege, & omnibus ordinibus exceptum in ecclesiam Societatis IESV defertur: vbi affluentis populi cupiditati vt satisfieret: corpus validis cancellis munitum, per totum triduum oculis omnium exponi necesse fuit.

Et quoniam rei miraculum excedebat fidem: de mandato Proregis ab insigni medico corpus inspectum, pertentatumque fuit, & compertum incorruptum, succosum, & molle, integris, ac solidis intestinis; ex quibus per par-

uum vulnus inflictum manabat sanguis, nullo balsami, oleiue indicio. Exacto triduo, arca prope aram maximam ad dextram in sepulcro per eos dies parato, ad tempus condita est. Postea Vicarius Generalis Episcopi Goani sede vacante, & Inquisitor generalis, aperto sepulcro, multis collucentibus facibus, pro suo munere, atque officio pertentarunt corpus iterum, ac denuo; nihilque non integrum repererunt.

II. Corpus eius suauissimum emittit odorem.

Dum corpus Xauerij in insula Sanciano, vel Malaca loculo includitur, vel ab eo extrahitur: similiter dum Malacam, & exinde in Indiam naui aduehitur, vel Goæ visendum exponitur, aut ibidem in capsa visitatur, licèt nullo odoramentorum genere curatum esset: suauissimum tamen odorem ex se emittebat; ita vt omniũ spiritus suscitaret, & confortaret; nec poterãt discernere, cuiusnam rei tam suauis ille odor esset.

III. Aduentu corporis Xauerij Malaca cessat repente pestis.

Cum Malacam vrbem in India Orientali ce-

ſeberrimam, & frequentiſſimam ſæua peſtis inuaſiſſet (quod propter ciuium peccata euenturum illi antea diſcedens Xauerius prædixerat) breuique tempore quamplurimi paucis admodum ſuperſtitibus perijſſent; necdum deſæuiret lues; ſed maxime in dies graſſaretur: vt primùm corpus Patris Franciſci, quod ex Sinis in Indiam afferebatur, eò appulit; & ex naui in vrbem delatum fuit: ſtatim ac ſubito contagioſus ille morbus omnino ceſſauit: nec ab ea die mortuus vllus, aut morbo correptus fuit: ſed adeo tota lues extincta eſt; vt tam peſtiferi morbi deinceps ne veſtigium vllum ſuperfuerit.

IV. Ex digito pedis Xauerij defuncti recens ſanguis effluit.

Cum Goam Xauerij corpus Malaca adueniſſet, & in eccleſia fuiſſet expoſitum; magnaquè populi multitudo deuotione commota ad deoſculandum illius pedes acceſſiſſet: deuota quædam mulier feruore deuotionis adducta, digitum pedis morſu apprehendit, & dentibus nixa eſt euellere fruſtulum; quod pro reliquia ſibi conſeruaret: ex quo morſu recens effluxit ſanguis, ac ſi manaret de corpore viuo. Quo viſo

miraculo omnes, qui præsentes aderant, valde sunt admirati; & maximam inde deuotionem erga Xauerium conceperunt.

V. Puer vtroque crure, & pede siccis, & aridis ad sepulcrum Xauerij miraculose sanatur.

Puer Ventura Goæ natus in domo Dominæ Ioannæ Fonsecæ, quæ illum vt filium diligebat, habebat à natiuitate vtrumque pedem, & crura omnino sicca, & arida; neque amplius digito crassiora: ita vt per quinquennium semper humi manibus reptare cogeretur: nec erectum in pedes illum continere poterant, quin statim caderet. multis remedijs frustra tentatis ad Xauerij opem Ioanna confugit, puerum magna fide, ac deuotione illi commendans, sepulcrum illius cum puero per nouem dies visitaturam se promittens: cumque votum cœpisset adimplere: tertia iam die, qua sepulcrum visitabat, puer in eius gremio existens, repente ferream sepulcri cratem manibus apprehendens, suis stare pedibus, & ambulare cœpit, & statim omnino sanus euasit: ita vt per se deinceps sine aliquo adminiculo ambulauerit; & inde melius semper se habens, intra nouem illos dies, quos promiserat

rat, crura carne repleta ſint: & ſic perpetuo valens, & ſanus deinde vixit.

VI. Lampades ſola aqua repletæ ante imaginem Xauerij ardent.

In eccleſia Cottatæ oræ Trauancoridis in India Orientali lampades poſitæ ante imaginem P. Xauerij, ſola aqua benedicta repletæ, ſæpe ardere viſæ ſunt; & per multas horas, ac ſi oleum haberent: & hoc in fidei chriſtianæ confirmationem, & ad oſtendendam falſitatem idolatriæ, & ſanctitatem P. Xauerij, multis ethnicis, mahometanis, & chriſtianis videntibus, & admirantibus: quorum aliquot præſertim ex infidelibus inuitati à chriſtianis ad videndum miraculum, vt experimentum facerent de illius veritate, aquam ſubinde mutarunt, & noua elychnia in dictis lampadibus impoſuerunt; quæ nihilominus arſerunt, vt antea: & dum eſſent extinctæ, ignem interdum ex ſe ipſis concepere.

VII. Infans mortuus ad vitam reuocatur.

In Regno Trauancoridis Indiæ Orientalis infans vnius menſis magno ventris profluuio, &

febri

febri laborans emoritur, eius cadauer inhumatum ſeponitur tradendum poſtea ſepulturæ; & per ſeptem, & amplius horas manet contectum linea tela; quæ fuerat ad veſtem funebrem conſciſſa ab ipſomet parente iuxta morem illius gentis. Interim cum parens filij mortem acerbè ferret: monetur ab amicis, vt filium Patri Franciſco voueat; quippè qui poſſet illi vitam reddere, cum tot, & tanta miracula patraſſet. parens magna fiducia de Xauerio concepta; vouit ipſius Xauerij eccleſiæ, quæ apud Cottatæ oppidum eſt, magnam eleemoſynam, ſi vitam filio reddat: inſuper ſe filio nomen Franciſci impoſiturum. dumque multis lacrymis precatur Xauerium, coram filij cadauere, vt ſuæ conſulat orbitati: cernitur repente puer aperire oculos, mouere manus, pedeſque, ac voculas, & lamenta puerilia edere. accurrunt vndique circumſtantes, videnteſque puerulum non modo viuum, ſed omnino ſanum, & valentem, acclamant, & mirantur tantum miraculum. Parens ſuſcitatum filium ducit ad eccleſiam Xauerij, & ibi illi impoſito Franciſci nomine, & collata eleemoſyna, voto ſe exſoluit: atque omnes maximam exinde erga Xauerium concipiunt deuotionem.

Cæcus

VIII. Cæcus visum recepit ante imaginem Xauerij.

Quidam Malabaris nomine Chiambaratecure Thesaurarius Sanctæ Crucis oppidi Colechæ Regni Trauancoridis in India Orientali, dum festos ignes componit ad ecclesiæ prædictæ festiuitatem celebrandam: sulphureus puluis inopinato accensus, vultum illi pene totum combussit; & visum oculorum omnino ademit; ita vt nihil prorsus posset cernere. Cumque aliquot iam annos cæcus perseuerasset: apparet illi in somnis P. Xauerius, eumque monet; vt ad ecclesiam ipsius visitandam pergat: fore enim, vt hac ratione lumen oculorum recipiat. è somno experrectus ducem itineris statim accipit, atque in ecclesiam Cottatæ contendit; in qua Xauerius magna veneratione colitur: ibi per nouem dies commoratus, assidua deprecatione Xauerij opem, & patrocinium implorat; & dum ante Xauerij imaginem orat, decussa caligine oculorum, lumen repente recipit; & gratijs pro beneficio actis, domum suam reuertitur absque vllo itineris duce; quæ à dicta ecclesia sex leucas distat: eamque deuotionem animo erga Xauerium concepit; vt in illius honorem multa carmina, & laudes lingua Malabarica composuerit.

Leprosus

IX. *Leprosus miraculose sanatur.*

Franciscus Peremal natione Chiauallacaire in India Orientali homo adhuc ethnicus, cum toto corpore lepra esset affectus, & pustulis plenus, atque ab omni remedio humano desperatus, ac sæpius fidem christianam suscipere detrectasset: monitus in somnis à P. Xauerio, adiuit ecclesiam Cottatæ, cuius oppidi erat indigena: & ibi vngens se oleo lampadis, atque prostratus ante Xauerij imaginem dum illius opem implorat, repente mundatur à lepra, & integram sanitatem recuperat: quo viso miraculo, se conuertit ad fidem, & duos inde post menses baptizatur.

X. *Dysenterica vngens se oleo lampadis Xauerij perfecte sanatur.*

Francisca Rebella dysenteria, seu fluxu sanguinis tres menses continuos non sine ventris tumore laborarat. cuius morbi vis cum eam in vitæ discrimen adduceret; nec amplius medicamenta ei prodesse viderentur: feria quinta maioris hebdomadæ venit ad Patris Francisci imaginem in Capella quadam ecclesiæ Societa-

tis IESV Coulani appensam; vota inibi Deo nuncupat; enixeque Xauerij auxilio pro recuperanda salute implorato; cum acerbo ventris dolore, prout dysentericis euenire solet, se premi sentiret: vngit se oleo lampadis Patris Francisci magna fide, ac certa fiducia recuperandæ salutis: & repente omni dolore liberatur; atque ex illa hora prorsus ab ea infirmitate conualescit; adeo vt nulla deinceps huiusmodi tumoris, & dysenteriæ senserit incommoda.

Pro tribus sequentibus miraculis.

Lucia de Villanzan Sinica annorum centum & viginti cognouit P. Franciscum Xauerium dum in India prædicabat; & ab eo in fide christiana fuit instructa; & ob id magnã erga Xauerium deuotionem concepit: eo deinde mortuo honeste semper, & laudabiliter vixit, frequentando sacramenta Confessionis & Eucharistiæ, & inseruiendo pauperibus, alijsque operibus pietatis vacando. Cumque medaliam, in qua effigies erat P. Francisci, obtinuisset in vrbe Coccini: duodecim ante annis ea tangebat infirmos; vel aquam, cui eadem medalia iniecta fuerat, potandam præbebat; vel ea lauabat partes morbo

bo affectas, nulla tamen vtens illicita cæremonia, aut superstitioso modo, sed magna humilitate, & reuerentia signans eos signo Crucis dicens. In nomine IESV, & Patris Francisci Xauerij tibi restituatur sanitas, qua indiges. quare præuia humilitate, & deuotione, sinceraque fide huius mulieris dignatus est Deus, opera mirabilia facere meritis, & intercessione Xauerij, vt ex dicendis patebit.

XI. Laborans inueterato, & vlceroso cancro repente sanatur.

Gondisaluus Rodriguez de Valle Coccinensis accola maximum, & vlcerosum à multis annis habebat cancrum cordi proximum; ita vt nec manducare, nec quiescere, nec alijs actibus naturalibus vti vllo modo posset propter magnos dolores: sumptisque frustra varijs medicamentis, motus fama miraculorum, quæ fiebant virtute medaliæ P. Francisci, conuenit prędictam Luciam, eamque genibus flexis precatur; vt medaliam cancro applicet: cui vt illa morem gereret, facto prius Crucis signo, cancro vlceroso medaliam imposuit, verbis prolatis. In nomine IESV, & Patris Francisci Xauerij tibi reddatur

sanitas:

ſanitas: ſtatim & eodem momento liberatus fuit, & penitus ſanitati reſtitutus.

XII. Habens crura vlceroſa, & laborans dyſenteria miraculoſe ſanatur.

In Vrbe Coccini Emanuel Rodriguez annorum quinquaginta ſeptem, habens crura vlceribus plena, varijs per aliquot annos in vanum tentatis medicamentis, ita in dies habebat peius: vt neruis contractis, crus vnum breuius altero euaſerit; quo neque poterat incedere, neque terram tangere; & propterea geſtatoria ſede deferebatur: quibus malis ventris profluuium, ſeu dyſenteria acceſſit; proptereaque à medicis, proſtrata omnino valetudine, derelictus eſt. cum nulla iam ſubeſſet ſpes recuperandæ ſanitatis: tandem fiducia meritorum, & interceſſionis Patris Xauerij, ductus ad prædictam Luciam, ab ea petijt deuotè, vt medaliam ſibi applicaret: cui illa morem geſſit, facto prius ſuper cruribus ſigno Crucis cum verbis. In nomine IESV, & Patris Franciſci, &c. & aquam deinde potandam dedit, in qua fuerat iniecta medalia: ſtatimque liberatus eſt à dictis vlceribus, & dyſenteria: & intra triduum perfectam

fectam omnino recuperauit sanitatem, & sanus perseuerans nullo deinde impedimento ambulabat.

XIII. *Mulier paralitica, & cæca sanitatem, & visum oculorum recuperat.*

In eadem vrbe Coccini Maria Diaz vxor Ioannis de Caruaglio per septem annos paralytica ita laborauerat ex dimidia corporis parte; vt nec manum, nec pedem, nec quicquam ab eo latere mouere posset. item ita amiserat visum oculorum; vt à septem annis esset omnino cæca. In his infirmitatibus constituta, adita Lucia prædicta, penes quam medaliam esse sciebat, cum magna fide precata est; vt dictam medaliam suis oculis, & membris affectis applicaret; & aqua illius prædictas partes lauare dignaretur. quod cùm eadem sæpius, & per septem continuos dies effecisset, imponens medaliam super oculos, & partes affectas, signans eas signo Crucis, inuocato Xauerij nomine, & easdem lauans: statim melius habere cœpit, & intra illud septiduum recuperauit visum oculorum, ac perfectam sanitatem recepit: & baculum quo anteà ægra membra trahebat, reliquit in ec-

clesia

clesia Societatis IESV in memoriam accepti beneficij.

DE MIRACVLOSIS Prædictionibus.

EX miraculosis prædictionibus huius Serui Dei aliquot principaliores etiam referemus.

I.

Cum infideles barbari Aceni è Somatra insula Malacam venissent ad prædandum, cum classe, quæ constabat nauibus sexaginta, & quinque millibus armatorum; inter quos erant Turcæ, & Iannizeri non pauci: aliquot Christianorum naues in Portu Malacensi incenderunt; & in captos Christianos eximiæ crudelitatis exempla in odium christianæ fidei ediderunt. Quare hortatu P. Francisci Xauerij milites Christiani non amplius triginta supra ducentos in octo naues distributi, barbaros insequuti sunt: licet re in vrbis consilio agitata, ciuibus vniuersim temerarium videretur, tàm paucos aduersus tantam classem huiusmodi expeditionem suscipere.

Præterea cum Lusitana classis è portu solueret, Prætoria biremis spectante Ciuitate in ipso

portu,

portu, incertum quo casu, aperitur, & submergitur, saluis tamen militibus. quo infortunio excitatus populus infelicem portendi ratus euentum, temerarium iudicabat contra validam Acenorum classem tam paruo nauigiorum numero velle contendere.

Franciscus tamen Lusitanorum militum animos ad pium bellum accendens; vt Acenos Christi acerrimos hostes superbè abeuntes insectarentur, ijs præcipit: promittens certam Christi ope victoriam: eodemque die pro vna biremi amissa duas venturas, & classi esse adiungendas, pronunciat. Et ecce ante solis occasum Franciscus à cælo admonitus, biremes duas Lusitanas, vnam Didaci Suarij nobilis institoris, alteram Ioannis eiusdem filij procul in mari conspicit, ex Molucis Patene venientes, instructas militibus, & bellico apparatu: altum tamen tenebant, cursum vlterius dirigentes, ne vectigal solitum, seu portorium Malacæ pendere cogerentur. Conscendit illico lembum Xauerius; ad Didacum Suarez contendit; eumque ad bellum suscipiendum pro Christi nomine adhortatur. ille Xauerij rogatu, omni tributo exolutus à Præfecto vrbis Simone Mello, Malacam cum suis biremibus appellit; bellique socium se offert

reliquis Lusitanis. Hanc igitur tumultuariam militum manum CHRISTI COHORTEM Xauerius appellauit. Abiere milites Patris promissis, ac sanctitate freti. Cumque iam vnius, & dimidiati mensis spatio nihil de illis sciretur; famaque ab infidelibus vulgata, nostri ab Acenis trucidati crederentur: ciuitas vniuersa mœrebat; & mulieres viros suos pro mortuis lamentabantur: multique ad artes illicitas, & magicas recurrebant; vt aliquo modo scirent, quid tandem de illis actum esset.

Die igitur quadam Dominica sub finem concionis, ea ipsa die, & hora, qua nostri ad flumen Parles, quod Malaca distat trecentis milliaribus, promissam à Francisco victoriam, non sine miraculo obtinebant, occisis quatuor millibus barbarorum, & captis, vel demersis cunctis eorum nauibus: postquam Xauerius modicam astantium fidem reprehendit, Diuini spiritus instinctu ad Crucifixi effigiem conuersus, cum effusa corporis actione vaticinans; primum classium congressum verbis describere per ambages cœpit, ac si in ipsa pugna præsens adfuisset, auditoribus admirantibus. Postea ardentibus oculis, vultuque pro pugnantibus orat. factoque deprecandi fine, corporis deficiens iactatione,

caput, quasi fatigatus, summa suggesti sponda paulisper inclinauit. deinde inusitata oris hilaritate insurgens: Recitate, inquit, vnum Pater, & Aue, & agite Deo quantas maximas potestis gratias pro victoria, quam nostri hac ipsa hora de Acenis reportarunt, tribus tantum aut quatuor ex nostris in bello desideratis; & tali die vobis aderit ea de re nuncius. Diem etiam definiuit, quo nostri reuersuri erant spolijs onusti.

Vaticinationem multiplici successu exitus comprobauit: nam biduo, triduoque post, eo die quo Pater prædixerat, nuncius aduenit; nostriq. spolijs onusti dicta subinde die reuersi sunt: collatisque inuicem rebus, ac circumstantijs omnibus; constitit eadem ipsa hora, qua Pater Franciscus Malacæ in tanta locorum distantia pronunciauerat, victoriam contigisse. illudque pro maximo miraculo vniuersa ciuitas habuit: cum nonnisi diuina reuelatione, quæ pronunciata sunt à Francisco, sciri potuissent.

II.

Cum Pater Franciscus naui Iacobi Pereiræ, cui à Sancta Cruce nomen erat, veheretur; obortaque graui tempestate nautæ, ac reliqui vectores timerent, ne procellæ impetus nauem

eam benedicens prædixit; nauem illam non in mari tempeſtatis vi, ſed in nauali diſſoluendam. Deinde Pereiræ nauarcho peritiſſimo denunciat naufragium alterius nauis, quæ vna cum ipſis è portu ſoluerat; & breui ſe illius calamitatis conſpecturum indicia. Nec multo poſt ſedata procella, viderunt ſuper vndas tabulas; & cadauera fluentia; certiſſima diſſipatæ nauis indicia.

Cæterum nauis illa Pereiræ annos prope triginta Patri Franciſco ſuperſtes, quamuis vetuſta, & carioſa, fluctibuſque labefactata, ex tot curſibus, ac tempeſtatibus incolumis ſemper euaſit: quin vectores, inſtitoreſque dictæ prædictioni confiſi in illam certatim ſuas merces imponebant; ac ſine metu naufragij, iacturæque vltro, citroque commeabant. Quocumque appellebat nauis, tumultu, & plauſu populi excipiebatur: & tota iam India illam vocabat nauem Sancti Patris. Demum Duci cuidam Dienſi diuendita, poſt multas nauigationes cum Coccinum appuliſſet, ibique in nauale ſubducta eſſet, vt quaſſata reficeretur, ibidem ſe ipſa diſſoluta eſt: & ſic Xauerij vaticinationem comprobauit.

III.

Cum Xauerius Malaca ad Amboinum in
lam traijceret: cum eo profectus est Ioannes
Arausio Mercator Lusitanus: sub idem v
tempus classe Hispanorum vna; & altera L
tanorum ad Amboinum appulsis, cœpit sæu
lues complurimos vtriusque classis absum
itaque Xauerius de more res necessarias, & r
dicamenta à diuitibus conquisita, egenti
ægrotis suppeditabat; à diuite Arausio eiusm
eleemosynas potissimum petens; qui tamen
tenacius conseruans, iam ægrè præstabat Xa
rio frequentius petenti; metuens, ne sibimet
si aliquando deessent. Vnde cuidam Franc
Paleæ Xauerij nomine pro infirmo roganti
num, ægre dedit: admonens, se id Franci
tum quidem dare; sed ea conditione; vt in
sterum aliud tale ab eo non postularet. Q
vbi Xauerio nunciatum est ab eodem Franci
Palea: Xauerius repente, quid? existimat
quit, Arausius, possessionem eorum, quæ hab
fore diuturnam; & consumpturum se esse su

leret: quandoquidem illa esset vltima terra, in quam de naui excensurus erat.

Prædictioni respondit euentus. discedens enim Pater Franciscus ex Amboino in Molucam, in eadem insula reliquit Arausium. Postmodum cum in Ternate insula, quæ vna est ex Molucis, post multos dies sacrum faceret in magna populi frequentia: post offertorium, conuertens se de more ad populum dixit: Orate fratres pro anima Ioannis de Arausio, qui modo in Amboino expirauit; & commendate illam Deo: heri sacrum pro illo feci, & hodie iterum facio. ad hæc mirati qui aderant, post mutuos præ stupore intuitus, quæsiuere inter se; quanam tandem ratione id scire Franciscus potuisset, cum ab eo loco distaret Amboinus passuum millibus amplius ducentis; & neminem per eos dies inde venisse constaret: admiratione deinde in expectationem versa, notatur res diesque ab ijs, qui audierant: & tamdiù fuere de re dubij, donec interiectis duodecim diebus, naui ex Amboino vectus Raphael Caruallius, Arausij mortem nunciauit; id quod etiam ex litteris à Ioanne Derio ad Xauerium missis, & à Caruallio delatis certo constitit; illum nimirum esse mortuum in loco Tibiquisanis eiusdem insulæ: & tempo-

ribus

ribus præterea, ac rebus inter ſe comparatis, omnia cum Franciſci prædictione congruere comperta ſunt. Quare nemini dubium fuit, quin id Xauerius diuinitus cognouiſſet. adeoque illum, tanquam prophetiæ dono præditum, omnes ſuſpicere cœperunt.

IV.

Meliapore quidam mercator erga Patrem Franciſcum maxime pius illum ſalutauit in digreſſu, volens nauigare Malacam: inſtanterque petijt aliquid, conſeruandæ illius memoriæ cauſa. Xauerius è collo detractam precariam coronam ei dedit, commendans, vt eam magni æſtimaret; & ſimul ei promiſit, quòd quamdiù illam apud ſe haberet, non eſſet in mari periturus. quod ita prorſus euenit. Nam in ea nauigatione; cum iam eſſet propè Malacam, longiſſimè à Meliapore; nauis, qua vehebatur, vi tempeſtatis abrepta in mari perijt; & deſiliens mercator cum nonnullis alijs vectoribus in tabulata, quæ ex lignis raptim compoſuerant; in alto mari alienato à ſenſibus animo deliquium, ſeu ani-

demum quinto poſt die, ex quo deſilijt in ea tabulata, ab illa animi extaſi, velut ab alto ſomno experrectus, repentè ſe vidit in littore Negapatani prope Meliaporem ſaluum, & incolumem, ereptum à fluctibus, amiſſis, marique abſumptis reliquis omnibus, qui cum eo in tabulata deſilierant: quia neque amplius illi, neque ea comparuerunt.

V.

Cum Pater diſcederet ex Moluco, & traijceret in inſulam Mori, lætis omnibus, qui nauigio vehebantur: in medio curſu certo quodam die quaſi indignans ſurrexit, & ſcindens veſtem exclamauit: IESV, illi homines, qui occidunt illos homines! cæterum vectores nouitate permoti, ad Xauerium accurrunt; & quid rei eſſet, percunctantur: tùm ille in ſe rediens, re diſſimulata, nihil eſſe reſpondit. Verum cum nauis ad inſulæ portum appulit, comperiunt quoſdam Luſitanos in littore à latronibus fuiſſe interfectos eo ipſo tempore, quo Pater prædicta verba protulerat in naui.

VI.

Ioannes Durus Mercator adoleſcens ex Ceilano profectus in vrbem ſancti Thomæ, conuenit Patrem Franciſcum Xauerium; vt cum illo

confi-

confiteretur. confeſſione peracta à Franciſco petit; vt ſemet vitæ ſocium accipiat; quod tandem poſt multas preces obtinuit; & opes ſuas in pauperes diſtribuere cœpit. poſtea tamen à communi hominum hoſte ſollicitatus, à Franciſci obedientia ſe abduxit; & cum in quædam peccata incidiſſet, mercibus in nauiculam occultiſſimè impoſitis, Xauerio inſcio, vt credebat, parabat fugam. tum Pater occultæ fugæ conſilium diuinitus cognoſcens, ſubito per puerum eum iam iam è portu ſoluturum ad ſe vocari iubet: quo nuncio vehementer admiratus conſtitit; dubius quid ageret: ſed rem diſſimulans tandem decreuit ad Franciſcum vocantem ire: quem vix limen domus attingentem, aſpiciens Pater, Peccaſti, inquit, peccaſti. Quibus ille auditis ſubmiſſo capite reſpondit; Verum eſt, peccaui: cui adiunxit Franciſcus, Accede igitur ad confeſſionem. quibus verbis Durus adeò fuit commotus; vt domum profectus, eo ipſo die nauigium vendiderit; & facta confeſſione, atque

retur : de nocte grauiter tentatus fuit à dæmone; & (incertum vigilans an somnians) insolita aliqua vidit. nec ita multo post, cum sua delicta de more confiteretur, visionem cælauit. at Xauerius re diuinitus cognita in confessione, ex eo quærit, quidnam rei in desertæ insulæ templo ei contigerit. nihil vero, inquit ille: cum Pater instaret iterum, & sæpius: semper visionem cælauit. tandem Franciscus, vt vidit illum ex composito visa celare; ipsemet omnia enarrare cœpit. quod audiens Durus, obstupuit: & cognouit Deum in Francisco habitare; ac demum cum illo rediјt in gratiam; cui postea Xauerius denunciauit, fore vt Franciscanorum institutum, ac disciplinam amplecteretur, ibique æternam salutem esset consequuturus. Prædictioni non defuit euentus. Durus enim Religionem sancti Francisci ingressus est.

VII.

Cum Xauerius aliquando Machai apud Sinas Petrum Vellium latrunculis ludentem in domo aliena conueniret, ab eo petijt eleemosynam ad opus faciendum: ei Vellius tradidit clauem arcæ nummariæ, auferre iubens, quot vellet nummos. Xauerius adiuit domum illius; & tercentis nummis aureis ex arca depromptis,

Vellio

Vellio reddidit clauem. qui rediens domum, & aperiens arcam nummariam, nullam pecuniam ex ea cognouit defuiſſe: & ſciſcitanti à Xauerio, quantum auri abſtuliſſet; Pater reſpondit, ſe deprompſiſſe tercentos aureos: cui Vellius ſe reperijſſe dixit omnes, quot quot habebat in arca nummos, nulloſq. defuiſſe: addiditque, ei ſe arcæ clauem eo animo tradidiſſe, vt ex æquo dimidiam triginta millium aureorum, qui aderant, partem ſibi demeret: cui Xauerius: Ego vero tibi Velli in Dei nomine polliceor: nunquam Deum tibi defuturum dum vixeris, & tibi ſemper ſuppeditaturũ abundanter ea, quæ tibi opus erunt; & omnes tibi liberali animo, & voluntate largituros: quinimo diuinitus ſupremum vitæ diem agnoſces. Nec Vellium Franciſcus fefellit: quia licet ei acciderint multa, quibus eſset caſurus in paupertatem, niſi omnes eum liberaliter iuuiſſent: nihil tamen illi aliquando pro ſe, & pro ſua familia defuit.

Multos igitur poſt annos diuinitus de inſtanti morte Vellius ...

eum delirare credebant. At vero cum interfuiſſet miſſæ, ſolemni ritu defunctorum celebratæ; ipſe ſe in feretro compoſuit tapete coopertus, mortem ſenex expectans. Finita miſſa, & dicto à Sacerdote reſponſorio, Requieſcat in pace: accurrerunt famuli eius, vt auferrent tapetem, credentes viuum eſſe: ſed ille iam animam creatori ſuo reddiderat. quæ res comprobauit Xauerij vaticinationem.

HAEC ſunt, Pater Beatiſſime, quæ ex legitimis actis huius cauſæ dicenda fuerunt de vita, & moribus Serui Dei Franciſci Xauerij Societatis IESV; ac de miraculis illius interceſſione, & meritis factis. Quibus latius in pluribus Congregationibus diligenter perpenſis, atque diſcuſſis Cardinales Congregationis Sacrorum Rituum in eam ſententiam vnanimes venerunt: Poſſe Sanctitatem Veſtram (ſi ei placuerit) ad vlteriora procedere, & Canonizationem Serui Dei Franciſci Xauerij iuxta Sacros Romanæ Eccleſiæ ritus perficere, & ſolemniter celebrare.